

**KONYA
2021**

5. İSLAMİ DAYANIŞMA OYUNLARI
5th ISLAMIC SOLIDARITY GAMES

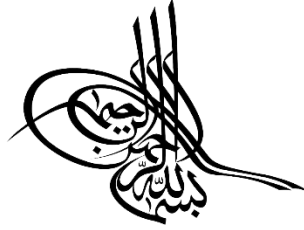

ULUSLARARASI
İSLAMİ DAYANIŞMA OYUNLARI
SEMPOZYUMU

INTERNATIONAL ISLAMIC SOLIDARITY GAMES SYMPOSIUM

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI
BOOK OF ABSTRACTS

**KONYA
2022**

ULUSLARARASI
İSLAMİ DAYANIŞMA OYUNLARI
SEMPOZYUMU
Bildiri Özetleri Kitabı

- Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı : Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ
- Sempozyum Yeri ve Tarihi : Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi
12-13 Ağustos 2022 - KONYA
- Sempozyum Koordinatörü : Dr. M. Raşit AKPINAR
- Editörler : Arş. Gör. Abdullah KARACA
Arş. Gör. Muhammed Ali SÖYLEMEZ
- Yazışma Adresi : Selçuk Üniversitesi İslami İlimler
Fakültesi, Alaaddin Keykubat Kampüsü,
Selçuklu / Konya
Tel: 0 (332) 241 00 41
islamiilimler@selcuk.edu.tr
vahiy.selcuk.edu.tr
- ISBN : 978-605-72066-0-2

KEYKUBAT YAYINLARI
Akademi Mah. Yeni İstanbul Cad. No:
343 / Z01 Selçuklu / KONYA
Yayıncı Sertifika No: 46389
EKİM 2022, KONYA

© Bu eser, Uluslararası İslami Dayanışma Oyunları Sempozyumu'na gönderilen bildiri özetlerinden oluşmaktadır. Eserin tüm yayın hakları saklıdır. Eleştirel makale ve dergilerde yapılacak kısa alıntılar dışında, bu kitabın bir kısmı veya tamamı, yayıncının izni olmadan yayınlanamaz.

ULUSLARARASI SEMPOZYUM

İSLÂMÎ DAYANIŞMA OYUNLARI

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

12-13 Ağustos 2022

Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

INTERNATIONAL SYMPOSIUM
ISLAMIC SOLIDARITY GAMES
BOOK OF ABSTRACTS

الندوة الدولية

الألعاب التضامنية الإسلامية

كتاب ملخصات البحوث

KONYA 2022

TAKDİM

İslam İşbirliği Teşkilatı tarafından düzenlenen ve dört yılda bir yapılan 5. Müslüman Halklar Dayanışma Oyunlarının Konya’ımızda yapıldığı bu günlerde, bizler de Uluslararası İslamî Dayanışma Sempozyumu’nu yapıyoruz.

Bu milletler arası sempozyumun amacı, İslam ülkeleri arasında dini, sosyal, siyasi, ekonomik, ilmî, fikrî ve kültürel alanlarda iş birliğini artırmanın önemine katkıda bulunmaktır.

İslâm’da “tezâmun” kavramlarıyla ifade edilen dayanışma, toplumların ya da Müslüman ülkelerin tüm kurum ve kuruluşları ile ortak manevi değerler etrafında birleşmeleri ve birlikte hareket etmelerine denir. Çünkü dini naslar Müslüman milletler arasında böyle bir dayanışma ahlakı sergilemeyi zorunlu kılmaktadır. Nitekim Yüce Kitabımız Kur’an’da: *“Mü’minler ancak kardeşirler”*¹ buyrulur.

İşte hangi ırktan, hangi mezhepten, meşrepten, hangi renkten, hangi cinsiyetten ve hangi coğrafyadan olursak olalım bizi birleştiren ve bütünleştiren bağ, iman bağıdır. Bu bağ kadın-erkek bütün müminleri sarsılmaz bir irade ile birbirine bağlamış ve bir araya getirmiştir. Bu kardeşlik bağı sebebiyledir ki, dünyanın neresinde olursa olsun Müslümanlar birbirinin kardeşleri olduğunu asla unutmayacaklar, sevinçleriyle sevinecekler, kederleriyle kederlenecekler, paylaşma ve sosyal dayanışma ahlakıyla birbirlerine destek çıkacaklardır.

Dayanışmanın toplumda yüksek bir yeri vardır. Hz. Peygamber (s.a.v.) Müslümanların durumunu bir vücudun organlarına benzetmiştir:

“Mü’minler birbirlerini sevmekte, birbirlerine acımakta ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir organı hasta

---

¹ Hucurat 45/10.

olduğu zaman, diğer organlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar.”²

Bu sebeple biz Müslümanlara İslâm Dünyasının herhangi bir bölgesinde yaşanan acı bir olay, **diğer Müslümanlara, o acıyı hissetme ve ortak acı olarak değerlendirip dindirmek için dayanışma içerisine girmeyi ahlaki açıdan zorunlu kılar.** Çünkü İslâmi dayanışma Hz. Peygamber’in hadislerinde imanla ilişkilendirilmiştir:

“Sizden hiçbiriniz kendi nefsi için istediği bir şeyi din kardeşi için de istemediği müddetçe (kâmil manada) iman etmiş olmaz.”³

Ayrıca bununla birlikte varlıklı Müslümanların ihtiyaç sahibi Müslümanlara yardım etmeleri de istenmiştir: **“Kim kardeşinin ihtiyacını giderirse, Allah da o kimsenin ihtiyacını giderir”⁴** İşte İslâm’da, bencilliği, egoizmi ve çıkarıcılığı yere seren; karşılıklı sevgi, yardımlaşma, hayırseverlik ve dayanışma ruhunu teşvik eden anlayışın arka plânında böyle bir nebevi öğretisi vardır.

Günümüz Müslüman toplumlarında dayanışma ve bütünleşmeyi artırıcı önlemler arasında karşılıklı sportif faaliyetler de önemli bir yer tutmaktadır. Küresel ölçekte sportif faaliyetler; dini, dili, ırkı ve kültürü farklı olan milletleri birleştiren çok önemli bir araçtır. Sporun fiziksel ve ruhsal yararları yanında, uluslararası barışa olumlu yönde etki eden boyutları da vardır. Bu açıdan hem ülke içinde ve hem de ülke dışında; kaynaşma, tanışma, birbirini tanıma ve birçok alanda iş birliği kapılarını açmada sportif faaliyetlerin rolü büyüktür.

İslâm’ın meşru gördüğü sportif faaliyetler, sadece insana sağlıklı bir bedene kavuşma imkânı vermez, aynı şekilde, insanın iç huzura ermesine, yüksek düşünce zenginliğine erişmesine ve Yüce ahlak sahibi bir insan olmasına hizmet eder. Spor, insana disiplinli olmayı da kazandırır. Hayatını disipline eden kimseler, her alanda başarılı olurlar. Nitekim Kur’an-ı Kerim’de geçen bir âyette, kendisine görev verilecek kimselerden birisinin bedenî ve ahlâkî açıdan kuvvetli ve güvenilir kimse olması gerektiğine değinilir.⁵

---

² Buhari “Edeb” 27; Müslim “Birr” 66.

³ Müslim “İman” 17.

⁴ Tirmizi “Hudud” 3.

⁵ 28/Kasas 26.

İyi bir greŖçi, iyi bir ok atıcı, iyi bir binici ve iyi bir koŖucu olan Hz. Peygamber'den gelen rivayetlerde atıcılık, binicilik, yüzme, ok atma, koŖuculuk ve greŖ gibi spor dallarının teŖvik edildiğini görüyoruz. Nitekim Hz. Peygamber'den gelen bir rivayette: “(Allah katında) güçlü m'min zayıf m'minden daha hayırlı ve sevimidir” buyrulur.⁶ Elbette bu rivayette geçen “güçlü/kuvvetli” sözcüğü iman olarak yorumlanabileceği gibi, fiziksel, irade ve ekonomik güç sahibi olarak da yorumlanabilir.

Bu vesileyle bizlere her türlü desteği sağlayan baŖta Selçuk Üniversitesi Rektörlüğümüze, bu sempozyumdaki paydaŖlarımız olan; Pakistan Hamdard niversitesi ve İstanbul Medeniyet Üniversitesi Rektrlklerine, Diyanet İŖleri BaŖkanlıđına, Gençlik ve Spor Bakanlığına, hassaten hiçbir maddi ve manevi desteği esirgemeyen Konya Büyük Ŗehir Belediye BaŖkanlıđımıza teŖekkrlerimizi sunarız. Ve nihayet sempozyumun mutfağında alıŖan fedakr hocalarımıza, bildirileriyle sempozyumumuza katkı verecek olan ilim adamlarımıza da Ŗkranlarımı arz ederim.

Prof. Dr. Ramazan AltıntaŖ
Düzenleme Kurulu BaŖkanı

---

⁶ Müslim “Kader” 34: İbn Mce “Mukaddime” 10.

İÇİNDEKİLER

TAKDİM 1

SEMPOZYUM PROGRAMI 4

SEMOZYUM KURULLARI 5

AÇIŞ KONFERANSI 13

PROF. DR. ALİ ERBAŞ

İSLÂM HUKUKU AÇISINDAN E-SPOR 21

Muhammet Raşit AKPINAR

İSLAM DÜNYASINDA KARDEŞLİĞİ VE DAYANIŞMAYI ENGELLEYEN BAZI

ETNİK VE DİNÎ FAKTÖRLER 24

Abdullah AKIN

KASAME UYGULAMASINDA MEZHEPLER ARASI GÖRÜŞ FARKLILIKLARI 26

Abdussamet ATASOY

İSLAM HUKUKU AÇISINDAN SAVUNMA VE DÖVÜŞ SPORLARI 28

Ahmed Hamdi YILDIRIM

İSLAM HUKUKUNA GÖRE PROFESYONEL SPOR VE SPORCULUK 29

Akif DURSUN

İSLAMÎ DAYANIŞMANIN ÖNEMİ 32

Ali Qasım MOHAMMED

ABDULLAH B. İSMAİL'İN OKÇULUĞA DAİR HADİS DERLEMESİ VE

DEĞERLENDİRMELERİ 33

Ali SEVER

SATRANÇ OYUNUNUN ARAP ŞİİRİNDEKİ İZDÜŞÜMLERİ 35

Ayşe KUTLU

PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİNİN İSLAM HUKUKU AÇISINDAN

ANALİZİ 37

Cemal KALKAN

Yunus AKYÜZ

BEDEN SAĞLIĞINI KORUMADA SPORUN ROLÜ: EL-KANUN Fİ'T-TİB

ÖRNEĞİNDE 39

Fahreddin İBRAGİMOV

OSMANLI'NIN SON DÖNEMİNDE EĞİTİM DÜŞÜNCESİNDE BEDEN,
ZİHİN VE DİN-AHLAK EĞİTİMİ 40

Fatih ÖZKAN

EBU NÜVAS'IN TARDİYYE (AVCILIK) ŞİİRLERİ ÜZERİNE BİR
DEĞERLENDİRME 42

Fatıma Betül KADAĞ

İSLAMİ LİTERATÜRDE GÜREŞ 44

Fehmi SOĞUKOĞLU

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE BİNİCİLİK VE GÜNLÜK HAYATA ETKİSİ 46

Hakan TEMİR 46

KURAN'DAKİ KULLANIMI BAĞLAMINDA "LAİB" KELİMESİ VE GÜNCEL
YORUMU 47

Hasan SEVİM

BİR DAYANIŞMA KURUMU OLARAK "ÂKİLE" 49

İbrahim Halil İLGİ

GÜNCEL FETVALAR IŞIĞINDA İSLAM VE SPOR 51

İsmail YALÇIN

ABBÂSÎLER SOSYAL YAŞAM PARAMETRELERİNDEN EĞLENCE
MECLİSLERİNDE OYNANAN OYUNLAR VE YENİ AKTİVİTELER (750-833) 53

Murat BIYIKLI

SEJAHTERA SPORTS FOR ALL: A NEW NARRATIVE FOR UNİVERSİTY
SPORTS 56

Mahyuddin DAUD

İSLAM'DA DAYANIŞMA MÜESSESESİ OLARAK KEFALET 58

Melikşah AYDIN

SELÇUKLU PAYİTAHTI KONYA'DA SPOR VE İDMAN FAALİYETLERİ 60

Mustafa DEMİRCİ

RİVAYET KÜLTÜRÜNDE YÜZME SPORU VE ADABI 62

Mustafa YÜCEER

OBESİTY AND PHYSICAL ACTİVİTY LEVELS AMONG PROFESSIONAL
COLLEGE STUDENTS İN KARACHİ, PAKİSTAN: A COMPARATİVE STUDY

63

Naveed MANSOORİ

OSMANLILARIN HARAMEYN'E GÖNDERDİĞİ BİR AYNİ YARDIM TÜRÜ
OLARAK CERAYE TAHSİSATI 65

Osman EZİCİ

HZ. PEYGAMBER VE ZEKA OYUNLARI 67

Ömer Faruk AKPINAR

FARKLI KIRAAR VECİHLERİNDEKİ ANLAMLARIYLA KURAN'DA
DAYANIŞMA VE BÜTÜNLEŞME İLKELERİ 68

Ömer ÖZBEK

SÜNNET AÇISINDAN EĞLENCE KÜLTÜRÜMÜZDE MUSİKİ VE FOLKLOR
71

Recep TUZCU

EFFICACY OF INJECTABLE BIOMATERIALS OVER CONVENTIONAL
SURGERIES TO TREAT LUMBAR SPONDYLOLYSIS IN WEIGHT LIFTERS 73

Rimsha SİDDİQUİ

CELAL YENİÇERİ VE *İSLAM'IN DAYANIŞMA-PAYLAŞMA MEDENİYETİ* ADLI
ESERİ 75

Said Nuri AKGÜNDÜZ

PUSLU KITALAR ATLASI NDA EYLEMSİZLİK 77

Sena KÜÇÜK

SPORTS AND EDUCATION IN PAKISTAN 79

Shakeela KHURRAM

HZ. PEYGAMBER'İN YARIŞ DEVESİ ADBA VE AKİBETİ ÜZERİNE -AHLAKİ
DEĞERLER VE SPOR ETİĞİ AÇISINDAN BİR YORUMLAMA DENEMESİ- 81

Tahsin KOÇYİĞİT

SATRANÇ OYUNUNA FİKHİ BAKIŞ 82

Tuba Hacer KORKMAZ

ROLES OF SPORTS IN ADVANCING SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS
FROM HIGHER EDUCATION PERSPECTIVE 84

Zulkifli HASAN

أمثلة من صور التضامن في الإسلام 85

Abdulahkim Thabit Mohammed REFAAN

SEMOZYUM GÖRSELLERİ 89

**KONYA
2021**

5. İSLAMİ DAYANIŞMA OYUNLARI
5th ISLAMIC SOLIDARITY GAMES

**ULUSLARARASI
İSLAMİ DAYANIŞMA OYUNLARI
SEMPOZYUMU**

*INTERNATIONAL
ISLAMIC SOLIDARITY GAMES
SYMPOSIUM*

المؤتمر العالمي للعباب التضامن الإسلامي

**12-13 Ağustos 2022
KONYA**

Program Kitapçığı

**KONYA
2021**

5. İSLAMİ DAYANIŞMA OYUNLARI
5th ISLAMIC SOLIDARITY GAMES

Sempozyum Kurulları

Onur Kurulu

- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip ERDOĞAN'ın himayelerinde;
- Leyla Şahin USTA Konya Milletvekili
- Dr. Mehmet Muharrem KASAPÖĞLU T.C. Gençlik ve Spor Bakanı
- Vahdettin ÖZKAN Konya Valisi
- Uğur İbrahim ALTAY Konya Büyükşehir Belediyesi Başkanı
- Prof. Dr. Metin AKSOY Selçuk Üniversitesi Rektörü
- Prof. Dr. Gülfettin ÇELİK Medeniyet Üniversitesi Rektörü
- Syed Muhammad Hasnain Rizvi Hamdard Üniversitesi Rektör V.

Düzenleme Kurulu

- Prof. Dr. Dildar Ğafur Selahaddin Üniversitesi – Erbil
- Prof. Dr. Dosay Kenjetay Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniv.-Kazakistan
- Prof. Dr. Ramazan Altıntaş Selçuk Üniversitesi - Türkiye
- Prof. Dr. Richard Foltz Concordia Üniversitesi - Kanada
- Doç. Dr. Phil Dorroll WoffordCollege – ABD
- Doç. Dr. S. Myrzabramov Oş Devlet Üniversitesi - Kırgızistan
- Doç. Dr. Said Muhtar Okilov International Islamic Academy – Özbekistan
- Doç. Dr. Şahine İbrahimova Taşkent Devlet Şarkınsalık Enstitüsü – Özbekistan
- Doç. Dr. Zailabidin Acimamatov Oş Devlet Üniversitesi – Kırgızistan
- Doç. Dr. Zehra Alispahic Saraybosna Üniversitesi - Bosna Hersek
- Dr. Öğr. Üyesi M. Raşit Akpınar Selçuk Üniversitesi - Türkiye
- Dr. Öğr. Üyesi Cemal Kalkan İstanbul Medeniyet Üniversitesi - Türkiye
- Dr. Öğr. Üyesi Esat Sabırlı Selçuk Üniversitesi - Türkiye
- Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Gökalp Selçuk Üniversitesi - Türkiye
- Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Yüceer Selçuk Üniversitesi - Türkiye
- Dr. Öğr. Üyesi Sami Bayrakçı Selçuk Üniversitesi - Türkiye
- Arş. Gör. Dr. Furkan Çakır Selçuk Üniversitesi - Türkiye
- Dr. Chen Yang Institute Of Global Studies, ShanghaiUniversity - China
- Dr. Noureddine FellakUniversity Mohamed Boudiaf Al-M'sila - Cezayir
- Dr. Ahmad Ali Abdul WaliKhanUniversity Mardan – Pakistan
- Dr. Öğr. Üyesi NiyazaliAripov Oş Devlet Üniversitesi – Kırgızistan
- Dr. Öğr. Üyesi YergaliAlpysbayev Nur Mübarek-Mısır İslam Medeniyeti Üniversitesi-Kazakistan
- Arş. Gör. Abdullah Karaca Selçuk Üniversitesi - Türkiye
- Arş. Gör. Emrullah Duran Selçuk Üniversitesi - Türkiye
- Arş. Gör. Mehmet Emin Demir Selçuk Üniversitesi - Türkiye
- Arş. Gör. Muhammed Ali Söylemez Selçuk Üniversitesi - Türkiye
- Arş. Gör. Yusuf Büyükyılmaz Selçuk Üniversitesi - Türkiye

Bilim Kurulu

- Prof. Dr. A. Christian Van Gorder Baylor Üniversitesi - ABD
- Prof. Dr. AshirbekMuminov The L.N. G. EurasianNationalUniversity - Kazakistan
- Prof. Dr. Bilal Kuşpınar Dib Washington Din Hizmetleri Müşaviri
- Prof. Dr. Bünyamin Ayhan Selçuk Üniversitesi - Türkiye
- Prof. Dr. David J. Goa Alberta Üniversitesi - ABD
- Prof. Dr. DzemaludinLatif Saraybosna Üniversitesi - Bosna Hersek
- Prof. Dr. Enes Kariç Saraybosna Üniversitesi - Bosna Hersek
- Prof. Dr. Faruk Bozğöz Yemen Büyükelçisi
- Prof. Dr. Fred M. Donner Chicago Üniversitesi - ABD
- Prof. Dr. Gene R. Garthwaite Dartmouth College - ABD
- Prof. Dr. Haldun Soydal Selçuk Üniversitesi - Türkiye
- Prof. Dr. Kazım Arıcan Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Rektörü
- Prof. Dr. Lynda Clarke Concordia Üniversitesi - Kanada
- Prof. Dr. M. Bâsil Et-Tâi Yermük Üniversitesi - Ürdün
- Prof. Dr. Metin Şahin Selçuk Üniversitesi - Türkiye Taekwondo Federasyonu
- Prof. Dr. Mithat Eser Selçuk Üniversitesi - Türkiye
- Prof. Dr. Michael Morony California Üniversitesi - ABD
- Prof. Dr. Richard Bulliet Columbia Üniversitesi - ABD
- Prof. Dr. Richard Foltz Concordia Üniversitesi - Kanada
- Prof. Dr. Robert G. Hoyland New York Üniversitesi - ABD
- Prof. Dr. Said Bekdaş TaibahUniversity - Suudi Arabistan
- Prof. Dr. Sarah BowenSavant AgaKhan Üniversitesi - İngiltere
- Prof. Dr. Şükrü Balcı Selçuk Üniversitesi - Türkiye
- Prof. Dr. TourajDaryae California Üniversitesi - ABD
- Doç. Dr. S. Myrzabramov Oş Devlet Üniversitesi - Kırgızistan

Sekreteryaya

- Arş. Gör. Abdullah Karaca Selçuk Üniversitesi
- Arş. Gör. Muhammed Ali Söylemez Selçuk Üniversitesi
- Arş. Gör. Emrullah Duran Selçuk Üniversitesi

**KONYA
2021**

5. İSLAMİ DAYANIŞMA OYUNLARI
5th ISLAMIC SOLIDARITY GAMES

PROGRAM

12 AĞUSTOS 2022 CUMA

- 09.30-12.00** **Açılış Programı ve Açış Konferansı**
- 12.00-14.00** **Ara / Öğle Yemeği / Cuma Namazı**
- 14.00-15.15** **I. Oturum / I. Session**
- 15.15-15.30** **Ara / Coffee Break**
- 15.30-16.30** **II. Oturum / II. Session**
- 16.30-16.45** **Ara / Coffee Break**
- 16.45-17.45** **III. Oturum / III. Session**
- 17.45-18.00** **Ara / Coffee Break**
- 18.00-19.00** **IV. Oturum / IV. Session**
- 19.00-19.10** **Ara / Coffee Break**
- 19.10-20.00** **V. Oturum / V. Session**

13 AĞUSTOS 2022 CUMARTESİ

- 09.30-10.30** **I. Oturum / I. Session**
- 10.45-12.00** **II. Oturum / II. Session**
- 13.30** **Kapanış ve Sonuç Bildirgesinin Okunması /
Reading The Final Declaration And Closing**

**KONYA
2021**

5. İSLAMİ DAYANIŞMA OYUNLARI
5th ISLAMIC SOLIDARITY GAMES

**12 AĞUSTOS 2022 CUMA
09.30-12.00
PROTOKOL KONUŞMALARI**

Vahdettin ÖZKAN

Konya Valisi

Leyla Şahin USTA

Konya Milletvekili

Uğur İbrahim ALTAY

Konya Büyükşehir Belediye Başkanı

Prof. Dr. Metin AKSOY

Selçuk Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Gülfettin ÇELİK

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Rektörü

Syed Muhammad Hasnain Rizvi

Hamdard Üniversitesi Rektör V.

Doç. Dr. Ali ÖGE

Konya İl Müftüsü

Prof. Dr. Mahmut Erol KILIÇ

IRCICA Genel Direktörü

AÇIŞ KONFERANSI:

İslam Dünyasının Geleceği İmkanlar ve Sorumluluklar

Prof. Dr. Ali ERBAŞ

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Diyanet İşleri Başkanı

<https://zoom.us/j/7792239118>

(Tüm oturumlar bu linkten canlı takip edilebilir.)

**KONYA
2021**

5. İSLAMİ DAYANIŞMA OYUNLARI
5th ISLAMIC SOLIDARITY GAMES

YÜZYÜZE OTURUMLAR

I. OTURUM

14.00-15.15

DAYANIŞMA VE PAYLAŞMA MEDENİYETİ

Oturum Başkanı / Chair: Doç. Dr. Necmettin GÜNEY

Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi

Öğr. Gör. Ali Qasim Mohammed MOHAMMED

Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

أهمية التضامن الإسلامي

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah AKIN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

İSLAM DÜNYASINDA KARDEŞLİĞİ VE DAYANIŞMAYI ENGELLEYEN BAZI ETNİK
VE DİNİ FAKTÖRLER

Dr. Öğr. Üyesi Melikşah AYDIN

Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi

İSLAM'DA DAYANIŞMA MÜESSESESİ OLARAK KEFALET

Arş. Gör. İbrahim Halil İLGİ

Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

BİR DAYANIŞMA KURUMU OLARAK ÂKİLE

Doç. Dr. Ömer ÖZBEK

Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

FARKLI KIRAAT VECİHLERİNDEKİ ANLAMLARIYLA KUR'AN'DA DAYANIŞMA
VE BÜTÜNLEŞME İLKELERİ

Arş. Gör. Abdussamed ATASOY

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

KASAME UYGULAMASINDA MEZHEPLER ARASI GÖRÜŞ FARKLILIKLARI

**KONYA
2021**

5. İSLAMİ DAYANIŞMA OYUNLARI
5th ISLAMIC SOLIDARITY GAMES

II. OTURUM 15.30-16.30 İSLAM TARİH VE MEDENİYETİNDE SPOR

Oturum Başkanı / Chair: Prof. Dr. Mithat ESER
Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Murat BIYIKLI

Kayseri Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi
ABBÂSÎLER SOSYAL YAŞAM PARAMETRELERİNDEN EĞLENCE MECLİSLERİNDE
OYNANAN OYUNLAR VE YENİ AKTİVİTELER (750-833)

Prof. Dr. Mustafa DEMİRCİ

Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
SELÇUKLULAR ZAMANINDA SPOR VE İDMAN

Araştırmacı Osman EZİCİ

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı
OSMANLILARIN HAREMEYN'E GÖNDERDİĞİ BİR AYNİ YARDIM TÜRÜ OLARAK
CERÂYE TAHSİSÂTI

Ar. Gör. Fakhreddin İBRAGİMOV

Özbekistan Ebu Reyyân Birûnî Şarkiyat Enstitüsü
BEDEN SAĞLIĞINI KORUMAKTA SPORUN ROLÜ (EL-KANUN Fİ'T-TIB ÖRNEĞİNDE)

Dr. Mahyuddin Daud

International Islamic University Malaysia
SEJAHTERA SPORTS FOR ALL: A NEW NARRATIVE FOR UNIVERSITY SPORTS

Ass. Prof. Zulkifli HASAN

International Islamic University Malaysia
ROLES OF SPORTS IN ADVANCING SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS FROM
HIGHER EDUCATION PERSPECTIVE

**KONYA
2021**

5. İSLAMİ DAYANIŞMA OYUNLARI
5th ISLAMIC SOLIDARITY GAMES

III. OTURUM 16.45-17.45 SPOR VE FIKİH

Oturum Başkanı / Chair: Doç. Dr. Abdurrahman SAVAŞ
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Doç. Dr. İsmail YALÇIN

Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi
GÜNCEL FETVALAR IŞIĞINDA İSLAM VE SPOR

Dr. Öğr. Üyesi Akif DURSUN

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi
İSLAM HUKUKUNA GÖRE PROFESYONEL SPOR VE SPORCULUK

Dr. Öğr. Üyesi Tuba Hacer KORKMAZ

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
FIKİH ESERLERİNDE SANTRANÇ OYUNU

Dr. Öğr. Üyesi Cemal KALKAN &Ar. Gör. Yunus AKYÜZ

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi -Bitlis Eren Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi
PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİNİN İSLAM HUKUKU AÇISINDAN ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi M. Raşit AKPINAR

Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi
İSLAM HUKUKU AÇISINDAN E-SPOR

**KONYA
2021**

5. İSLAMİ DAYANIŞMA OYUNLARI
5th ISLAMIC SOLIDARITY GAMES

IV. OTURUM 18.00-19.00 SPOR VE EDEBİYAT

Oturum Başkanı / Chair: Doç. Dr. Murat AK

Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Fehmi SOĞUKOĞLU

Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
İSLAMİ LİTERATÜRDE GÜREŞ

Doç. Dr. Said Nuri AKGÜNDÜZ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
CELAL YENİÇERİ VE İSLAM'IN DAYANIŞMA-PAYLAŞMA MEDENİYETİ ADLI ESERİ

Arş. Gör. Fatıma Betül KADAĞ

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
EBÛ NÜVÂS'IN TARDİYYE (AVCILIK) ŞİİRLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Arş. Gör. Ayşe KUTLU

Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi
SATRANÇ OYUNUNUN ARAP ŞİİRİNDEKİ İZDÜŞÜMLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Sena Küçük

Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
PUSLU KITALAR ATLASI'NDA EYLEMSİZLİK

**KONYA
2021**

5. İSLAMİ DAYANIŞMA OYUNLARI
5th ISLAMIC SOLIDARITY GAMES

**V. OTURUM
19.10-20.00**

KUR'AN VE HADİS PERSPEKTİFİNDEN SPOR VE OYUN I

Oturum Başkanı / Chair: Doç. Dr. Yusuf ACAR
Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

Öğr. Gör. Abdulhakim Thabit Mohammed REFAAN

Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

أمثلة من صور التضامن في الإسلام

Prof. Dr. Recep TUZCU & Dr. Öğrencisi Muhammed BACAK

Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

SÜNNET AÇISINDAN KÜLTÜRÜMÜZDE MUSİKİ VE HALK OYUNLARI

Uzman Vaiz Seyit Ahmet KIVRAK

Diyanet İşleri Bşk. Konya Müftülüğü

KUR'AN'IN 'DÜNYA HAYATI BİR OYUNDUR' SÖYLEMİNE FARKLI BİR BAKIŞ

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa YÜCEER

Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

RİVAYET KÜLTÜRÜNDE YÜZME SPORU VE ADABI

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk AKPINAR

Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

HZ. PEYGAMBER VE ZEKA OYUNLARI

**KONYA
2021**

5. İSLAMİ DAYANIŞMA OYUNLARI
5th ISLAMIC SOLIDARITY GAMES

**13 AĞUSTOS 2022
CUMARTESİ
ONLINE OTURUMLAR
I. OTURUM
09.30-10.30**

KUR'AN VE HADİS PERSPEKTİFİNDEN SPOR VE OYUN II

Oturum Başkanı / Chair: Prof. Dr. Recep TUZCU

Öğr. Gör. Dr. Hasan SEVİM

Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

KUR'AN'DAKİ KULLANIMI BAĞLAMINDA "LA'İB" KELİMESİ VE GÜNCEL YORUMU

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Hamdi YILDIRIM

İstanbul Zaim Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

İSLAM HUKUKU AÇISINDAN SAVUNMA VE DÖVÜŞ SPORLARI

Doç. Dr. Tahsin KOÇYİĞİT

Ege Üniversitesi Birgivi İslâmî İlimler Fakültesi

HZ. PEYGAMBER'İN YARIŞ DEVESİ ADBÂ VE AKİBETİ ÜZERİNE -AHLÂKÎ DEĞERLER
VE SPOR ETİĞİ AÇISINDAN BİR YORUMLAMA DENEMESİ-

Arş. Gör. Ali SEVER

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

ABDULLAH B. İSMÂİL'İN OKÇULUĞA DAİR HADİS DERLEMESİ VE
DEĞERLENDİRMELERİ

zoom

<https://zoom.us/j/7792239118>

**KONYA
2021**

5. İSLAMİ DAYANIŞMA OYUNLARI
5th ISLAMIC SOLIDARITY GAMES

II. OTURUM 10.45-12.00

Tarih, Bilim ve Sağlık Açısından Spor

Oturum Başkanı / Chair: Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin GÖKALP

Dr. Naveed MANSOORİ

Hamdard University

OBESİTY AND PHYSICAL ACTİVİTY LEVELS AMONG PROFESSIONAL COLLEGE STUDENTS İN KARACHİ, PAKİSTAN: A COMPARİTİVE STUDY

Rimsha SİDDİQUİ

Hamdard University

EFFİCACY OF İNJECTABLE BİOMATERIALS OVER CONVENTİONAL SURGERİES TO TREAT LUMBAR SPONDYLOLYSİS İN WEİGHİT LİFTERS

Dr. Öğr. Üyesi Fatih ÖZKAN

Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

OSMANLI'NIN SON DÖNEMİNDE EĞİTİM DÜŞÜNÇESİNDE BEDEN, ZİHİN VE DİN-AHLAK EĞİTİM

Mrs. ShakeelaKhurram

Hamdard University (FSSH)

SPORTS AND EDUCATION İN PAKİSTAN

KAPANIŞ ve SONUÇ BİLDİRGESİNİN OKUNMASI READING THE FINAL DECLARATION AND CLOSING

13.00

Kapanış Oturumu Linki:

<https://zoom.us/j/7792239118>

KATILIMCILAR

- Prof. Dr. Ali ERBAŞ**, T.C. Diyanet İşleri Başkanı
Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ, Selçuk Ü. İslami İlimler F.
Prof. Dr. Mustafa DEMİRCİ, Selçuk Ü. Edebiyat F.
Prof. Dr. Mahmut Erol KILIÇ, IRCICA Genel Direktörü
Prof. Dr. Mithat ESER, Selçuk Ü. İslami İlimler F.
Prof. Dr. Recep TUZCU, Selçuk Ü. İslami İlimler F.
Doç. Dr. Yusuf ACAR, Selçuk Ü. İslami İlimler F.
Doç. Dr. Said Nuri AKGÜNDÜZ, B.A.İ.Baysal Ü. İlahiyat F.
Doç. Dr. Necmettin GÜNEY, Necmettin Erbakan Ü. İlahiyat F.
Doç. Dr. Tahsin KOÇYİĞİT, Ege Ü. Birgivi İslâmî İlimler F.
Doç. Dr.Ömer ÖZBEK, Erciyes Ü. İlahiyat F.
Doç. Dr.Abdurrahman SAVAŞ, İstanbul Ü. Hukuk F.
Doç. Dr. İsmail YALÇIN, Selçuk Ü. İslami İlimler F.
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah AKIN, Çanakkale Onsekiz Mart Ü. İlahiyat F.
Dr. Öğr. Üyesi M. Raşit AKPINAR, Selçuk Ü. İslami İlimler F.
Dr. Öğr. Üyesi Melikşah AYDIN, Hacettepe Ü. Hukuk F.
Dr. Öğr. Üyesi Murat BIYIKLI, Kayseri Ü. İslami İlimler F.
Dr. Öğr. Üyesi Akif DURSUN, Medeniyet Üniv. Hukuk F.
Dr. Öğr. Üyesi Cemal KALKAN, Medeniyet Ü. Hukuk F.
Dr. Öğr. Üyesi Tuba Hacer KORKMAZ, FSM Vakıf Ü. İlahiyat F.
Dr. Öğr. Üyesi Sena KÜÇÜK, Selçuk Ü. Edebiyat F.
Dr. Öğr. Üyesi Fehmi SOĞUKOĞLU, Gaziantep Ü. İlahiyat F.
Dr. Öğr. Üyesi Fatih ÖZKAN, Dicle Ü. İlahiyat F.
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa YÜCEER, Selçuk Ü. İslami İlimler F.
Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk AKPINAR, Selçuk Ü. İslami İlimler F.
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Hamdi YILDIRIM, İstanbul Zaim Ü. İslami İlimler F.
Arş. Gör. Yunus AKYÜZ, Bitlis Eren Ü. İslami İlimler F.
Öğr.Gör.Dr. Hasan SEVİM, Selçuk Üniversitesi
Dr.MahyuddinDAUD, International IslamicUniversityMalaysia
Dr. Naveed MANSOORI, HamdardUniversity
Arş. Gör. Fatıma Betül KADAĞ, Ankara Ü. İlahiyat F.
Arş. Gör. Ayşe KUTLU, Selçuk Ü. İslami İlimler F.
Arş. Gör. Ali SEVER, Tekirdağ Namık Kemal Ü. İlahiyat F.
Arş. Gör. İbrahim Halil İLGİ, Gaziantep Ü. İlahiyat F.
Arş. Gör. Abdussamed ATASOY, Selçuk Ü. Hukuk F.
Dr. Öğrencisi Muhammed BACAK, Diyanet İşleri Bşk. Çumra Müftülüğü
Öğr. Gör. Ali Qasim MOHAMMED, Selçuk Ü. İslami İlimler F.
Öğr. Gör. Abdulhakim REFAAN, Selçuk Ü. İslami İlimler F.
Uzman Vaiz Seyit Ahmet KIVRAK, Diyanet İşleri Bşk. Konya Müftülüğü
Araştırmacı Osman EZİCİ, T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri
Araştırmacı RimshaSiddiqui, Hamdarduniversity
Arş. Gör. Fakhreddin IBRAGIMOV, Ebu Reyhan Biruni Arş. Enstitüsü
Assoc. Prof. Zulkifli HASAN, International Islamic University Malaysia
Mrs. ShakeelaKHURRAM, Hamdarduniversity (FSSH)

AÇIŞ KONFERANSI

“İSLAM DÜNYASININ GELECEĞİ, İMKÂNLAR VE SORUMLULUKLAR”

Prof. Dr. Ali ERBAŞ

Diyamet İşleri Başkanı

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ.

وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی اَشْرَفِ الْاَنْبِیَاءِ وَالْمُرْسَلِیْنَ.

Bizleri en güzel şekilde yaratan, tanışıp kaynaştıran, ilim ve hikmet kılavuzu, hakikat ve hayat rehberi Kur'an-ı Kerim ile hidayete sevk eden Allah'a sonsuz hamd-ü senâlar olsun.

İnsanlığın ufkunu aydınlatan bütün peygamberlere ve insanlığa büyük bir medeniyet perspektifi sunan, kardeşliğin, dayanışmanın ve güzel ahlakın en güzel örneği olan Sevgili Peygamberimiz Muhammed Mustafa'ya sonsuz salât ve selâm olsun.

İslam'ın hedeflediği erdemli insan, faziletli toplum ve adaletli dünya idealini gerçekleştirmek için emek ve gayret gösteren herkesten Allah razı olsun.

Kıymetli ilim insanları, Değerli misafirler!

Sözlerime başlarken, hepimizi sevgi, saygı ve muhabbetle selamlıyorum. Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerimize olsun.

Küresel krizlerin dünyayı kuşattığı bir zamanda önemli bir sempozyumda bir aradayız. Kaosların ve karmaşanın gölgesinde bir çıkış yolu arayan Müslümanların vahdet ve dayanışma imkânlarına ışık tutacak bir sempozyumda sizlerle birlikte olmaktan büyük bir memnuniyet duyuyorum.

Sayın Cumhurbaşkanımızın himayelerinde gerçekleşen “**Uluslararası İslamî Dayanışma Sempozyumu**”nun hayırlı sonuçlara vesile olmasını diliyorum. Bu sempozyumda ortaya konacak tebliğ, teklif ve değerlendirmelerin İslam dünyasının geleceği için yeni ufuklar açmasını temenni ediyorum.

Muhterem hazirun!

Bundan 14 asır önce Müslümanlar, cehaletin karanlığında bocalayan insanlığın önüne vahyin rehberliği ve Hz. Peygamber (s.a.s.)’in örnek şahsiyeti öncülüğünde yeni bir ufuk açmışlardır. Bilgi ile hikmeti, sanat ile ahlaki, etik ile estetiği, fizik ile metafiziği buluşturarak hayata dair bütüncül ve kuşatıcı bir bakış ortaya koymuşlardır. Böylece insanlığın yüz akı bir medeniyet inşa ederek tarih boyunca ilmin, adaletin, merhametin, güven ve güzel ahlakın yeryüzündeki temsil ve temin gücünü oluşturmuşlardır.

Bilgiyi, bilinci, düşünceyi ve akletmeyi teşvik eden yüce dinimiz İslam’ın evrensel mesajlarından aldıkları ilhamla her alanda sağlam disiplinler geliştiren Müslümanlar, Hicaz topraklarından Osmanlı coğrafyasına, Maveraünnehir’den Endülüs’e kadar bilimde, sanatta, siyasette, mimaride ve hayatın bütün alanlarında insanlığa yön veren eserler meydana getirmişlerdir. Günümüze kadar ulaşan ve yarınlarımıza ışık tutacak olan çok zengin bir ilim, hikmet, sanat ve kültür mirası bırakmışlardır.

Ancak, bu büyük mirasa sahip çıkma ve onu daha ileri bir noktaya taşıma hususunda özellikle son üç asırda Müslümanların ciddi zafiyetleri olmuştur. Bunun bir neticesi olarak Müslüman toplumlar, sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel vb. açılardan dâhili ve harici pek çok müdahalelere maruz kalmıştır. Etnik kimlikler, ideolojik farklılıklar ve gerçekte bir zenginlik olan mezhep ve meşrep çeşitliliği üzerinden çıkarılan fitnelerin kavurucu ateşine duçar olmuştur. Savaşlar, işgaller, şiddet ve yoksulluk gibi devasa sorunlar sarmalına itilen İslam coğrafyası, fitne, terör ve cehalet üçgeninde karamsarlığa ve umutsuzluğa sürüklenmiştir. Gelineen noktada radikalizmden kimlik erozyonuna, tefrikadan din istismarına kadar pek çok sorun, Müslümanların bugününü ve geleceğini tehdit etmektedir.

Müslümanların enerji ve motivasyonunu sömüren söz konusu sorunlarda harcî faktörlerin payı olsa da en büyük etkenin kendi iç dinamiklerimiz olduğu aşikârdır. Bugün hakikatte rahmete ve kolaylığa vesile olan, özgür

düşünce ve hür iradeyi besleyen ırk, dil, mezhep ve meşrep farklılıkları, maalesef ayrılık ve kavga sebebi olarak telakki edilmektedir.

Bir vücudun azaları gibi birbirine duyarlı, bir binanın tuğlaları gibi birbirine bağlı ve bir tarağın dişleri gibi yan yana olması gereken Müslümanlar maalesef vahdet şuurunu hakkıyla hayata egemen kılabilmiş değildir. İşte, Orta Asya'dan Balkanlara, Afrika'dan Kafkaslara kadar İslam coğrafyasının hali pürmelali ortadadır. İşte, Arakan, Doğu Türkistan, Yemen, Libya, Somali, Suriye... İşte, ilk kiblemiz Kudüs... Yıllardır kanayan yaramız olan Filistin, bugünlerde yine işgalci İsrail'in haksız, hukuksuz ve insafsız saldırılarına maruz kalmaktadır. İşgalci zihniyet, dünyanın sessizliğinden ve Müslümanların dağınık görünümünden aldığı cesaretle Gazze'de bir kez daha çocukları ve masum insanları hedef almaya başlamıştır. Hukuk ve ahlaktan yoksun bu zihniyet, sözüm ona "güvenlik politikası" adı altında zulümlerini tüm dünyanın gözü önünde sürdürmeye devam ediyor. Filistinli bebekler gün yüzü görmeden ölümle tanışıyor. Gözü yaşlı annelerin feryadı gök kubbeyi titretiyor. Sadece Filistin'den değil, ümmet coğrafyamızın her yerinden imdat çağlıkları yükseliyor.

Aziz misafirler, değerli kardeşlerim!

Bilmeliyiz ki yaşadığımız bütün bu sıkıntılar, İslam'ın vahdete çağırın ilkelerinden, Kur'an'ın birleştirici gücünden, Peygamber'in kuşatıcı ve kucaklayıcı davet yönteminden uzaklaşmanın bir sonucudur. Kendi inanç ve medeniyet köklerimize tutunamayışımızın ve gönüllerimizi birbirimize gerektiği gibi açamayışımızın acı bir neticesidir. Onca medeniyet müktesebatımıza rağmen tarihin ve çağın gerçeklikleri karşısında basiret, feraset ve dirayetli bir duruş ortaya koyamayışımızın vahim bir yansımasıdır.

Bizi birbirimizden koparan, coğrafyamızı parçalayan, çaresizlik ve yalnızlık duygusuna mahkum asıl etken, sevginin yerine nefreti büyüten kalbî hastalıklardır. Altını çizerek ifade edeyim ki bugün, yetimlerin gözyaşını dindirecek, masumların kanını durduracak ve ümmet coğrafyamızı yeniden esenlik yurduna dönüştürecek bir kardeşlik şuurunu geliştirmekten ve güçlendirmekten başka çıkış yolu bulunmamaktadır.

Yürekler birleşmeden zihinlerin birleşmesi mümkün değildir. Yüreklerimizi birleştirmenin başlangıç noktası ise, İslam'ın vahdet ve esenlik ikliminin

cümle kapısı olan *أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ* nebevî tavsiyesine ram olmaktadır. İslam'ın barış çağrısını içselleştirerek bütün Müslümanlarla biraraya gelme iradesi gösterebilmektir. Her şartta hak, hakikat ve iyilik yolunda birbirimize destek olmaktadır. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de (Enbiya, 92) *إِنَّ هَذِهِ أُمَّةٌ وَاحِدَةٌ وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُون* fermanıyla Yüce Allah, Müslümanları tevhit ekseninde bir araya gelmeye çağırılmaktadır. Farklılıkların ayrılık sebebi haline getirilmesi durumunda nasıl bir tehlikeyle karşı karşıya kalınacağı hususunda bizleri açıkça uarmaktadır: *“Allah ve Resûlüne itaat edin, birbirinizle çekişmeyin; sonra korkuya kapılırsınız da kuvvetiniz gider...”* (Enfal, 46)

Ne yazık ki öyle de olmuştur. Söz konusu ilke ve uyarılara gereken hassasiyetin gösterilmemesi, Müslümanların ve İslam coğrafyasının parçalanmasıyla sonuçlanmıştır. Kuşkusuz Müslümanları böyle vahim bir tabloya sürükleyen sebeplerin başında cehalet gelmektedir. Bu cehaletin iki boyutu vardır:

Birincisi, Kur'an, sünnet ve medeniyet müktesebatımız hususundaki cehalet; **ikincisi ise** İslam coğrafyası üzerinde kurgulanan senaryolar konusundaki cehalettir. Asırlarca kendi ilim ve kültür zenginliklerinden bîhaber bırakılan İslam dünyası, bugün adeta tatlı su deryasında susuzluk çekmektedir. Büyük bir hazine üzerinde yoksulluk yaşamakta ve sahip olduğu imkânların farkında bile olmaksızın kurtuluşu başka dünyalarda aramaktadır. Ve maalesef tefrika ve iç kavgalar sebebiyle heybetini yitirdiği için emperyalist güçlerin tasallutuna maruz kalmaktadır.

Kıymetli hazirun!

İslam toplumlarının bugün içinde bulunduğu bu olumsuz tablo, bizleri asla ümitsizliğe sürüklememelidir. Unutmamalıyız ki bizler bütün sorunlarımızı çözebilecek inanca, irfana ve bilgi birikimine sahibiz. Hem kendimizin hem de bütün insanlığın sorunlarını çözme noktasında Kur'an ve sünnet, en büyük imkânımızdır. Geçmişte olduğu gibi bugün de öncelikli sorumluluğumuz, Kur'an'ı ve sünneti doğru anlamak, mesaj ve ilkelerini çağımıza taşımaktır.

İnancımızın bu iki temel kaynağı, aynı zamanda bizlere, yüreklerimizi birbirimize açmamızı, ortak zeminimizi sağlamlaştırılmamızı ve kardeşlik

ekseninde bir dayanışma şuuru geliştirmemizi telkin etmektedir. Bu noktada bizim için önemli bir pusula olarak asrısaalette gerçekleştirilen “uhuvvet” ve “dayanışma” örneklerini zikredebiliriz. Hayata ve olaylara İslamî bir şuur ve ahlak perspektifinden bakarak o köklü kardeşlik mefkûremizi bugün yeniden canlandırmak bizim elimizdedir. Medeniyet köklerimizden neşet eden bu mefkûreyi çağın gerçekliklerini dikkate alarak yeniden ihya etme becerisini mutlaka göstermeliyiz. Bütün boyutlarıyla İslam’ın hayat anlayışını, adalet ve merhamet idealini, hukuk ve ahlak ilkelerini bilimden teknolojiye, ekonomiden sanata, eğitimden spora her alana teklif etmenin gayreti içinde olmalıyız.

Diğer taraftan sorunlarımızı kendi imkânlarımızla çözebilmek için Müslümanlar olarak daha fazla gayret göstermeli; birbirimizin, birliğimizin ve ortak değerlerimizin farkına varmak için daha çok bir araya gelmeliyiz. Duygu, düşünce ve eylemde güç birliği yaparak asırlardır sekînet yurdu olan bu coğrafyayı, acı ve gözyaşı diyarı haline getiren sebepleri ortadan kaldırmanın yollarını aramalıyız. İşte o zaman, söz konusu bu karamsar tabloyu değiştirme imkânına kavuşmuş olacağız. Aksi halde parçalanmışlığı sebebiyle genç ve dinamik insan gücünü, zenginliklerini ve imkânlarını yeterince kullanamayan İslam dünyası, emperyalist müdahalelere ve meydan okumalara gerektiği gibi karşı koyamayacaktır.

Değerli kardeşlerim!

İslam coğrafyasını cehalet, terör, tefrika, yoksulluk sarmalından kurtarabilmek için ihtiyacımız olan bilgi, beceri, donanım ve imkâna fazlasıyla sahip olduğumuzun altını çizmek isterim. Bugün her ne kadar pek çok sorunla karşı karşıya kalsak da İslam düşüncesinin varlık, hayat ve gelecek mefkûresi, zihin kodlarımızdan silinmiş değildir. Yeryüzünde iyiliğin egemenliğini sağlayacak inanç, azim ve kararlılığımızı kaybetmiş değiliz. İhtiyacımız olan şey, azim, inanç, heyecan ve kararlılıkla yola koyulmaktır. Dolayısıyla daha fazla zaman kaybetmeden bir an önce harekete geçerek bilimden sanata, teknolojiden ekonomiye, siyasetten spora, eğitimden kültüre her alanda vesileler ihdas ederek birlik-beraberlik, dayanışma ve kardeşlik şuurunu canlandırma ve güçlendirmenin gayreti içinde olmalıyız.

Bu bağlamda önceliğimiz, bütün alt kimliklerimizi bir kenara bırakmak ve
أَنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (Hucurat 49/10) “Mü’minler ancak kardeşlerdir.” ilahî

fermanının mucibince hareket etmek olmalıdır. Bizim medeniyetimizde kardeşlik, bütünüyle inanç ve ahlak temeline dayanmaktadır. İslam kardeşliği, gücünü ve meşruiyetini ırktan, dilden, coğrafyadan, mezhepten ve meşrepten değil; Rahman ve rahim olan Allah’a imandan almaktadır.

Kardeş olmak, her hâlükârda dayanışmayı gerektirir. Allah Rasulü’nün ifadesiyle;

مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِهِمْ وَتَرَاحِمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرَ الْجَسَدِ
بِالسَّهْرِ وَالْحَمَى.

“Birbirlerini sevmeye, birbirlerine merhamette, birbirlerine şefkatte mü’minlerin misâli, bir bedeninin misâlidir. Ondan bir uzuv rahatsız olsa, diğer uzuvlar uykusuzluk ve hararete ona iştirak ederler.” (Buhârî, Edeb 27).

Kardeşliğin önündeki en büyük engel, benmerkezci bir yaklaşımın öne çıkardığı inhisar (tekelcilik) zihniyetidir. Özellikle dini alanda kendi yorum ve uygulamalarını mutlak doğru, kendisi dışındakileri kesin yanlış kabul eden hakikat tekelciliği, insanları taassup, fanatizm ve cehalete sürüklemektedir. Ötekileştirici, dışlayıcı ve küçümseyici bu tür yaklaşımlar, kaçınılmaz olarak Müslümanlar arasında iletişimsizliğe sebep olmakta ve beraberinde tefrikayı, kavgayı ve çatışmayı getirmektedir. Oysa inancımız, bu tür yıkıcı, parçalayıcı ve ötekileştirici anlayışlara karşı kuşatıcı, birleştirici, bütünleştirici bir yaklaşımı öğütlemektedir. Bencillik yerine diğerkâmlığı, cimrilik yerine cömertliği, tefrika yerine vahdeti, çatışma yerine dayanışmayı telkin etmektedir.

Nitekim her türlü hayır yolunda dayanışmak, iyilik ve takvada yardımlaşmak, İslam’ın sosyal hayatı düzenleyen en temel şiarlarından biridir.

وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى

“İyilik ve takvâ (Allah’a karşı gelmekten sakınma) hususunda yardımlaşın, günah ve haksızlık yolunda yardımlaşmayın.” (Maide, 5/2)

İslam medeniyetinin çıkış noktasında, Medine’de bunun en güzel örneğinin sergilendiğini görüyoruz. Kur’an-ı Kerim’de bu husus şöyle anlatılmaktadır:

وَالَّذِينَ تَبَوَّؤُا الدَّارَ وَالْأَيْمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا
وَيُؤْتُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقِ شَحْنَفْسَهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

“Kendilerinden önce o yurdu (Medine’yi) hazırlayıp imanı (gönüllerine) yerleştirenler ise, kendilerine hicret edenleri severler ve onlara verilen şeylerden dolayı da içlerinde bir ihtiyaç duymazlar. Kendilerinde bir açıklık (ihtiyaç) olsa bile (kardeşlerini) öz nefislerine tercih ederler. Kim nefsinin cimri ve bencil tutkularından korunmuşsa, işte onlar, felah bulanlardır” (el-Hasr, 59/9).

Bu ayet, gerçek anlamda dayanışma ve yardımlaşmanın ancak cimrilik, bencillik gibi kişisel ihtiraslardan uzaklaşmakla mümkün olacağını göstermektedir.

Değerli hazirun!

İslam medeniyeti kendi zemininde, kendi kökleri üzerinde ve kendi dinamikleriyle inşa edilecektir. Bunun için öncelikle kendi özgün karakterini, müktesebatını ve düşünce havzasını muhafaza etmek durumundadır. Dolayısıyla tebliğ ve temsilde, söz ve eylemde bu hassasiyete azami riayet etmek durumundayız. Merhum Rasim Özdenören’in deyimiyile; “Çağın gözüyle İslam’a değil, İslam’ın ilkeleriyle çağa bakmalıyız.” Bu sebeple İslam’a nisbet ettiğimiz her şeyin İslam’a uygun olması için azami gayret etmek zorundayız.

Kıymetli katılımcılar!

İslam coğrafyasının kardeşlik ve dayanışma bilinciyle yeniden toparlanmasına ve ümmetin vahdetine elbette ilim insanlarımız öncülük edecektir. Bu meyanda öncelikle din âlimlerimizin/bilginlerimizin bir araya gelmesi, büyük bir dayanışma ve koordinasyon içerisinde çalışması, temel meselelerde ortak akıl, yaklaşım ve söylem oluşturması büyük bir önem arz etmektedir. Ayrıca bilgi, birikim, fikir ve tecrübeleriyle topluma ve yönetim mekanizmalarına rehberlik etmesi, ufuk açması, hızla değişen dünyada ümmet varlığımız ve geleceğimiz açısından ötelenemez bir sorumluluktur.

Bu bağlamda eğitim, aile, gençlik, çevre, gıda, ekonomi, teknoloji, spor gibi konularda ve insanı ilgilendiren bütün alanlarda işbirliği ve ortak çalışmaların fikri zemini hazırlanmalıdır. Birlikte kapsamlı ve derinlikli

projeler geliştirilmelidir. İnaniyorum ki İslam'ın evrensel mesajları ve güzel ahlak ilkeleri ekseninde doğru bir yöntemle hayata geçirilecek bu tür organizasyonlar, Müslümanların dayanışma imkân ve potansiyelini daha güçlü ve görünür kılacaktır. Söz konusu potansiyel gerektiği gibi kullanıldığında ise İslam dünyası, sahip olduğu doğal zenginlikler, stratejik konum, genç ve dinamik nüfus gibi avantajlarını daha etkin bir şekilde kullanma imkânı bulacak ve her açıdan dünyanın en önemli gücü haline gelecektir.

Bu sempozyumu, böyle bir hedefe doğru atılmış önemli bir adım olarak görüyorum. Gayretlerinizin bereketli, çalışmalarınızın ülkelerimiz, âlem-i İslam ve bütün insanlık için hayırlı sonuçlara vesile olmasını niyaz ediyorum, her birinizi tekrar muhabbetle selamlıyorum.

İSLÂM HUKUKU AÇISINDAN E-SPOR

Muhammet Raşit AKPINAR*

Modern yaşamın tüm kılcallarına nüfuz eden dijitalleşme yeni kurallar koymaya, yeni biçimler oluşturmaya ve yeni roller dağıtmaya devam etmektedir. Dijital yaşamın sunduğu bu yeniliklerden spor faaliyetleri de payına düşeni almış durumdadır.

İnsanların bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak zihinsel ve fiziksel yeteneklerini geliştirdikleri bir etkinlik olarak tanımlanan elektronik spor (e-spor), yerel ve uluslararası federasyonlar bünyesinde kurumsallaşarak modern sporun bir parçası olma noktasına gelmiştir.

E-spor, henüz yeni sayılan ortaya çıkış yıllarından farklı bir biçimde bugün oyun ve eğlence amacının ötesinde amatör ve profesyonel bir meslek olarak icra edilmeye başlamış, profesyonel oyuncu ve takımlar, geniş bir izleyici ve taraftar kitlesi, turnuva organizatörleri, marka ve sponsorlar, yayın platformları ve yönetim organları gibi paydaşlarıyla büyük bir spor endüstrisine dönüşmüştür.

İslâm'da oyun ve sporun meşruiyet zeminini, Hz. Peygamber'in hayatından verilen bazı örneklerden hareketle çevikliği artırma, cihada hazırlama gibi fonksiyonlarla ilişkilendirerek inşa etme çabaları, bugünkü e-spor anlayışını ve gelişen spor endüstrisini izah etme noktasında tatmin edici olmaktan çok uzaktır.

E-sporu İslam hukuku açısından değerlendirmeyi hedefleyen bu çalışmada öncelikle tüm mubah fiiller için geçerli bazı ihtimaller üzerinden meseleye yaklaşan söz gelimi namaz ya da sıla-i rahim gibi vecibelerin terkine yol açması sebebiyle e-sporu tecviz etmeyen fetvaların, öte yandan bilgisayar oyunu oynayan kimseye selam verilip verilmeyeceği, bu kimsenin şahitliğinin kabul edilip edilmeyeceği gibi meselenin özüne inemeyen ve

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı, rasitakpinar@gmail.com

teknik yönlerini analiz edemeyen sathi değerlendirmelerin, dar ve sınırlı bir bakış açısının ürünü olduğu tespitinde bulunulmuştur.

Arından ibaha-i asliye prensibi çerçevesinde meseleye yaklaşılarak e-spor, fikrî mülkiyet hakları, lisans anlaşmaları ve profesyonel oyuncu sözleşmelerinin İslam akit teorisine uygunluğu, oyun hesaplarının (account), sanal oyun paralarının ve dijital ürünlerin satım akdine konu edilmesi, hileli yazılımlar ve doping kullanımı gibi farklı açılardan ele alınmıştır. Buna ilaveten bazı e-spor uygulamalarının itikâdî ve ahlâkî açıdan sakıncalar taşıyan içeriklerine, kişisel bilgilere erişim izni talep etmesi sebebiyle yol açabileceği mahremiyet ve güvenlik ihlallerine temas edilmiş, e-spor müsabakaları ve turnuvalarının bahis ve kumar riski taşıyıp taşımadığı incelenmiştir.

Son olarak hakkında hüküm bulunmayan meselelerde fayda-zarar dengesi gözetilerek ve İslam hukukunun genel prensipleri doğrultusunda e-sporun dinî-hukukî sınırları çizilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İslam Hukuku, E-spor, Dijital Oyun.

ABSTRACT

E-SPORTS FROM THE PERSPECTIVE OF ISLAMIC LAW

Digitalization, which has penetrated all the fields of modern life, continues to establish new rules, create new forms, and distribute new roles. Sports activities have also got their share of these innovations offered by digital life.

Electronic sports (e-sports), which is defined as an activity in which people develop their mental and physical abilities by using information and communication technologies, has become a part of modern sports by institutionalizing within local and international federations.

Today, different from the years of emergence, which are considered still new, esports has been practiced as an amateur and professional occupation beyond the purpose of games and entertainment, and it has grown into a large sports industry with its stakeholders such as professional gamers and

teams, a large audience and supporters, tournament organizers, brands and sponsors, broadcast platforms, and governing bodies.

The efforts to build the legitimacy for games and sports in Islam by associating them with functions such as improving agility and preparing for jihad based on some examples from the life of the Holy Prophet are far from being satisfactory in terms of explaining today's understanding of esports and the developing sports industry.

The issue of e-sports was previously assessed by the fatwas that approached the issue through some possibilities valid for all permissible acts, for example, those that did not allow esports because they caused the abandonment of duties such as salaah or "silat ar-rahim", as well as those that could not get to the core of the issue and analyze its technical aspects, such as whether to greet a person playing the computer game or not, or whether the testimony of this person should be accepted or not. This study, which aims to assess e-sports from the perspective of Islamic law, has determined that the previous superficial assessments are the result of a narrow and limited perspective.

Then, the issue was approached within the framework of the principle of "al-ibaha al-asliyye", and the issue was discussed from different perspectives such as compliance of esports, intellectual property rights, license agreements, and professional gamer contracts with Islamic contract theory, subjecting game accounts, virtual game coins, and digital products to the sale contract, and use of fraudulent software and doping. In addition to this, the study addressed the content of some esports applications that are inconvenient in terms of belief and morality, and the privacy and security violations that may be caused due to requesting access to personal data and examined whether esports competitions and tournaments have the risk of betting and gambling.

Finally, the study tried to establish religious and legal boundaries of esports for issues for which there is no provision considering the benefit-harm balance in line with the general principles of Islamic law.

Keywords: Islamic Law, E-sports, Dijtal Games.

İSLAM DÜNYASINDA KARDEŞLİĞİ VE DAYANIŞMAYI ENGELLEYEN BAZI ETNİK VE DİNİ FAKTÖRLER

Abdullah AKIN*

Günümüz İslam dünyasında kardeşlik ve dayanışmayı engelleyen iki temel hastalık vardır. Bunlardan biri ırkçılık, diğeri de mezhep ve meşrep taassubudur. Dillerin, ırkların, renklerin farklılığı Allah Teala'nın ayet ve sembolleridir. Bu farklılıklar tabiattaki ayetler gibi saygıya ve korunmaya layıktır. Fakat modernleşme ile birlikte farklılıklara hikmet nazarıyla bakmayı sağlayan ilahî kaynaklı değerlerin zayıflaması ırkçılık taassubunu canlandırmıştır. Böylece ilahi uyarılara rağmen Müslümanlar arasındaki bu doğal farklılıklar, ötekileştirmeye, ayrımcılığa ve hak ve hukuk ihlallerine alet edilmeye başlanmıştır. Hâlbuki hesap gününde insanı yüceltecek ve onun yüzünü güldürecek tek şey, hayatta iken yaptığı samimi ve ihlaslı amelleridir. Dolayısıyla soy ve sople üstünlük davasına kalkışmak, insanın kendi kendisini aldatmasından başka bir şey değildir. Bugün Müslümanların kardeşlik ve dayanışma hukukunun gereklerini yerine getirmemelerinin önündeki engellerden biri de mezhep ve meşrep taassubudur. Taassup, cehalet, inat, kibir, haset gibi birçok ahlâkî sapmanın bir araya gelmesinden oluşmuş psiko-sosyal bir hastalıktır. Aslında mezhep ve meşrepler din içi çoğulculuğun bir göstergesidir. Ancak farklı İslami anlayışlara sahip olanların birbiriyle mücadeleye girmeden hareket etmeleri, Müslümanların birlik ve beraberliği açısından oldukça önemlidir. Çünkü aksi bir durum tefrika ve ayrışmaya yol açmakta, neticede Müslüman toplumun güç kaybetmesine sebep olmaktadır. Kardeşlik ve dayanışmayı engelleyen önemli faktörlerden birisi de dinde temel/ortak noktaları göz ardı etmektir. Bugün Müslümanların bir kısmı enerjilerini dinin kesin hükümlerini uygulamaktan ziyade yoruma açık konuların tartışılmasında harcamaktadırlar. Oysaki bütün mezhep ve meşreplerin ittifak ettiği, en açık ilkelerden biri, Müslümanların aralarındaki farklılıkları bir tefrikaya dönüştürmemeleri, ihtilaflara rağmen birlik ve beraberliği öncelemeleri, güç ve kudretlerini kaybetmemeleridir. Farklı görüşler eleştirilebilir, ama bu

* Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Felsefe ve Din Bilimleri, abduhakin@comu.edu.tr.

görüş sahiplerinin şahsını hedef almak, farklılıkları tefrikaya yol açacak şekilde büyütme, Müslümanların kardeşlik ve dayanışmasına zarar vermektir. İslam âlimlerinin, Müslümanlarla aynı kibleye yöneldiği müddetçe amel eksikliğinin veya farklı yorum ve içtihatların bir insanı küfre düşürmeyeceği görüşlerini benimsemelerine rağmen, günümüzde inkârcılık ve bidatle itham etme önemli bir engel oluşturmaktadır. Bugün Müslümanlar arası dayanışma ve entegrasyon ilişkilerine zarar veren unsurlardan biri de kimi grupların “özel”, “seçilmiş”, “kurtuluşa ermiş” olma algısına sahip olmaları ve bunun gururuna kapılmalarıdır. Bu bencillik duygusu, grup dışındaki müminleri zamanla hafife alma, onlara ikinci sınıf muamelesi yapma, hatta din dışı görme sonucuna götürmekte, dolayısıyla müminler arasında tefrikaya yol açmaktadır. Bir Müslüman bir mezhebe, bir meşrebe, bir cemaate, bir partiye, bir görüşe veya bir gruba mensup olabilir. Aidiyet duygusu, sosyal bir ihtiyaç olduğu gibi yerine göre bir gruba mensup olmak hayırlı birtakım faaliyetlere de vesile olabilir. Tarihte olduğu gibi günümüzde de bunun sayısız örneği vardır. Ancak burada yanlış olan, bir gruba mensup olmanın, kişiyi grup bencilliğine, kendini beğenmişliğe, diğer insanlardan ve gruplardan yüz çevirmeye götürmesidir. Bildirinin amacı İslami toplumlarda dayanışma ve entegrasyonu engelleyen bu tür faktörleri sebep sonuç ilişkileri içerisinde inceleyerek dayanışma ve bütünleşmeye yönelik bir bilinç oluşturmaya çalışmaktır. Araştırmada kaynak araştırması yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle konu İslam’ın temel kaynaklarından yola çıkılarak tahlil edilmeye gayret edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dayanışma, Entegrasyon, Kardeşlik, Taassup, Irkçılık.

KASAME UYGULAMASINDA MEZHEPLER ARASI GÖRÜŞ FARKLILIKLARI

Abdussamet ATASOY*

İslam ceza hukukunun temel ilkelerinden bir tanesi olan suç ve cezada şahsılık ilkesinin iki istisnasından bir tanesi kasame müessesesidir. İslam hukuku orjinli olmayan bu müessese, İslam hukuku tarafından kaldırılmamış ve düzenlemelemlerle beraber farklı bir boyut kazanmıştır. Kasame sayesinde faili meçhul cinayetler ciddi derecede azaltılmış ve engellenemeyen kısım için ise meydana gelen zararlar diyet sayesinde asgari seviyeye indirilmiştir. Önemine binaen klasik fıkıh kitaplarında detaylı bir şekilde ele alınmış ve günümüzde de bu konuda çalışmalar yapılmaya devam etmektedir.

Kasame uygulaması sünnet ile sabit olmasına karşın mezhepler arasında uygulama noktasında farklılıklara sahiptir. Farklılıklar Hanefi mezhebi ile diğer mezhepler olmak üzere temel hususlar açısından iki kısma ayrılabilir. Çalışmamızın konusu İslam ve Osmanlı hukukunda kasame olduğundan ve Osmanlı devleti Hanefi mezhebini resmi mezhep olarak kabul eden ve Tanzimat dönemine kadar Hanefi mezhebi içerisinde dahi yalnızca Ebu Hanife'nin görüşünü kanunlaştırdığından ve uyguladığından dolayı çalışmamızda temel olarak Hanefi uygulamasına yer verilmiştir. Ancak son kısımda kısaca diğer mezheplerin kasame uygulaması ele alınmıştır. Hangi mezhebe dair görüşün ortaya konulduğunun belirtilmediği yerlerde Hanefi mezhebi görüşünün temel alındığı ifade edilebilir.

Şahsılık ilkesinin istisnası olarak ifade edilen kasame, faili meçhul cinayetleri azaltması bakımından İslam hukukunda ve İslam hukuku ile yönetilen Osmanlı devletinde çok önemli bir rol oynamıştır. Kasamenin sağladığı yararları günümüzde teknolojik gelişmelerle, adli tıp alanındaki gelişmelerle

* Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Türk Hukuk Tarihi Ana Bilim Dalı, samedatasoy1109@hotmail.com

beraber faili meçhul cinayetlerin azaltılması, İslam hukuku açısında meşruluğu tartışmalı olan sigorta ile beraber maddi zararların karşılanması bu kurumun tamamen gereksiz olduğu yönünde bir kanaat oluşturabilir. Ancak, varlığı sünnet ile sabit olan cumhur ulema tarafından birkaç istisna dışında ittifakla kabul gören yalnızca uygulama noktasında mezhepler arasında farklılığı bulunan bu müessesenin; bulunulan bölgenin tüm halk tarafından korunmak zorunluluğu ile meydana gelen kamu düzenini sağlama, bulunulan bölgede oluşturulan sorumluluk duygusu ve bunun dışında bilemediğimiz faydaları bulunabilir. Bu sebeple kasame kurumunun günümüzde gereksiz olduğu noktasındaki eleştiriler sünnet ile sabit olan bu kurumun günümüz toplum yapısı ve hukuk düzeni ile uyumlu bir şekilde İslam hukuku kapsamında kalmak şartıyla düzenlemeye ihtiyaç duymasına karşın tamamen görmezden gelinemeyeceği görüşü ile karşı çıkılabilir.

Osmanlı devletinde de gerek kanunnamelerde gerek davalarda karşımıza çıkan bu müessesenin büyük önem arzettiği net bir şekilde görülmektedir. Kasamenin Osmanlı uygulamasında en çok dikkat çeken kısmı, bu müessesenin katli dışındaki durumlarda da uygulanıp uygulanamayacağıdır. Mala yönelik haksız fiillerde Osmanlı uygulaması dikkat çekmektedir.

Yukarıda ifade edilen fonksiyonları dolayısıyla kasamenin İslam devletinde halkın dayanışma içerisinde yaşamasını sağlayan en güzel örneklerinden bir tanesi olarak ifade edebiliriz.

İSLAM HUKUKU AÇISINDAN SAVUNMA VE DÖVÜŞ SPORLARI

Ahmed Hamdi YILDIRIM*

En genel tanımıyla, “insanın beden ve ruh sağlığına katkıda bulunan, belli kurallarla yapılan, ferdi veya takım halinde icra edilen beden hareketleri ve yarışmaların bütünü” olarak tarif edilen spor tarihin ilk dönemlerinden beri insanlarca yapılagelmiştir. Sporun, ruhu dinlendirme, akli çalıştırma gibi faydaları olmakla birlikte en önemli yararı bedeni zinde tutma ve dayanıklı kılmadır. Bu sebeple spor denilince öncelikle akla fiziksel aktivite gelir. Bedeni güçlendirmeyi sağlayan sporların başında da savunma ve dövüş sporları gelir. Önceleri kişilerin kendilerini tehlikeye karşı korumak veya düşmanını alt etmek için yaptıkları hareketler zamanla geliştirilmiş, daha sonra kurallara bağlanmış ve isteyenlere öğretilen hareketler haline dönüşmüştür.

Allah Teala cihad için kuvvet hazırlamayı emretmiş (el-Enfal 8/60), bu çerçevede Rasûlullah (s.a.v) beden gelişimine ve savaş hünerine katkıda bulunacak çeşitli spor ve yarışmaları teşvik etmiştir. Bu manada savunma ve dövüş sporları önemli olsa da İslam Hukuk literatüründe rakibe zarar verecek sporlara bakış olumsuzdur. Bu sebeple zamanımızda dövüş sporlarının en meşhuru olan boksa genel itibariyle cevaz verilmemektedir. Ancak savunma ve dövüş sporları sadece bokstan müteşekkil olmadığı gibi şu anda bu sporlar için getirilen kayıtlar bu meselenin yeniden değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

İslam hukuku açısından sporu genel manada değerlendiren çeşitli eserler ve makaleler bulunsa da savunma ve dövüş sporlarını müstakil inceleme konusu yapan bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmanın bu alandaki eksikliği kısmen dolduracağı ümit edilmektedir.

* Dr. Öğr. Üyesi, Sabahattin Zaim Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, hamdi.yildirim@izu.edu.tr

Savunma ve dövüş sporlarının bedeni güçlendirmesi, kişinin nasıl mücadele edebileceğini öğretmesi yönleriyle cihada hazırlık açısından önemli bir işlev görebilir. Ayrıca bu sporları yapan çocuk ve gençlerde özgüveni artırdığı bilinmektedir. Bu ve benzeri noktalardan değerlendirildiğinde savunma sporlarının meşruiyeti hususunun ağır bastığı görülmektedir. Diğer yandan bu tür sporların icrasında karşı tarafa zarar verme tehlikesinin yoğun olarak bulunuyor olması da cevaz noktasında olumsuz bir durum ortaya çıkarmaktadır.

Çalışmada bütün bu yönler ele alınarak, maslahat ilkesi, kâr-zarar dengesi ve benzeri kıstaslar üzerinden bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır. Sporun temelinde eğitim faaliyeti bulunmakta ancak müsabakalar da sporun ayrılmaz bir unsuru gibi görülmektedir. Bu sebeple çalışmada hem eğitim hem de yarışmalar açısından savunma ve dövüş sporlarında ortaya çıkabilecek olumsuzluklara ne oranda müsamaha edilebileceği konusu araştırılmıştır.

Çalışma hazırlanırken konuyla ilgili temel kaynaklarımıza müracaat edilmiş, ulemanın bu husustaki görüşleri serdedilmiş, farklı açılardan konu tartışılarak bir çözüme kavuşturulmaya çalışılmıştır.

İSLAM HUKUKUNA GÖRE PROFESYONEL SPOR VE SPORCULUK

Akif DURSUN*

İnsanlar tarih boyunca spor yaptılar, sporla uğraştılar. Yarışmalar düzenlediler, bu yarışmalarda ödüller dağıttılar. Ekonomik veya sosyal

* Dr. Öğr. Üyesi, Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi, akif.dursun@medeniyet.edu.tr

gerekseler nedeniyle bazı insanlar bu yarışmalara ayrıca hazırlandı, kimi biniciliği, kimi koşuculuğu, kimi güreşçiliği ile meşhur oldu. Bu kişiler ödüller de aldılar. Ancak tarihin hiçbir döneminde sporun toplumlarda bu kadar önemli olduğu ve bu büyüklükte bir ekonomik hacme ulaştığı bilinmemektedir. Günümüzde pek çok spor dalı bir meslek halini almış, on binlerce insanın istihdam edildiği bir iş kolu haline gelmiştir. Tıbbı, hukuku oluşmuştur. Spor insanların savaşa hazırlanmak, rahatlamak, bedeni güçlendirmek için yaptıkları bir faaliyet olmaktan, öğrenilen ve öğretilen bir meslek; geçim temin edilen bir iş; insanların / toplumların birbirine üstünlük sağlamaya çalıştığı bir çekişme alanı, milyarlarca doların döndüğü ekonomik bir yapı olmaya evrilmiştir. Günümüzde milyonlarca kişi sporla uğraşmakta ve onbinlerce sporcu geçimini sadece spordan temin etmektedir.

Profesyonel spor ile profesyonel sporculuk genellikle örtüşmemektedir. Profesyonel sporlar için resmi merciler tarafından tanınması bir şart iken; profesyonel sporcu dediğimizde sporu meslek edinmiş ve geçimini spor yaparak temin eden kişiyi anlamak gerekmektedir. Bu sebeple resmi mercilerce amatör kabul edilen bir spor türünde profesyonel olarak sporculuk yapanlar olacağı gibi profesyonel kabul edilen bir spor türü de amatör olarak icra edilebilir. Mesela Türkiye’de resmi olarak sadece futbol profesyonel spor kabul edilmekle birlikte başta basketbol olmak üzere pek çok spor dalında işi sadece spor olan ve geçimini buradan temin eden çok sayıda sporcu bulunmaktadır.

İslam alimleri arasında spor genel itibariyle cihada hazırlık bağlamında değerlendirilmiştir. Rasûlullah’ın (s.a.v.), döneminde harbe hazırlık kapsamında çok önemli olan ok atıcılığı ve biniciliği teşvik ettiği ve bunlar için müsabakalar düzenleyip ödüller verdiği bilinmektedir. Bu kapsamda olmayan yarışma ve ödülleri uygun görmediğini belirten hadisler nedeniyle fıkıh literatüründe dönemlerinde olan sporların hangisinin bu kapsamda değerlendirileceği, hangilerinden ücret almanın, menfaat elde etmenin caiz olacağı, hangilerinden olmayacağı hususunda çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Bununla birlikte klasik fıkıh eserlerinde sporun bir meslek ve iş edinilmesi ile ilgili ifadelere rastlanmamaktadır.

Türkçede İslam hukukuna göre sporu genel manada değerlendiren makaleler ve kitaplar olmasına rağmen sporda profesyonelliğin değerlendirildiği bir çalışma bulunmamaktadır. Arap dünyasında çeşitli tezlerde söz konusu edilmiş ancak yeterli düzeyde bir görüş ortaya konmamıştır. Bu hususta sorulan sorulara verilen fetvalar ise çok genel ifadeler taşımaktadır. Biz bu araştırmada spor hususunda hadislerle ortaya konan temel ilkeleri, ilk dönemden itibaren fakihlerin yaptıkları içtihatları, verdikleri fetvaları esas alarak profesyonel spor ve sporculuğu İslam hukuku açısından değerlendirmeye, bu hususta derli toplu bir görüş ortaya koymaya çalışacağız.

Bu çalışmamızda ulaştığımız neticeler kısaca şu şekildedir:

Tüm dünyada milyarlarca insanı meşgul eden sporların ihmal edilmesi de bunlara İslam hukuku açısından bir sınır çekilmemesi de düşünülemez. İslam hukukunda günümüzde yapılan sporların her türüne cevaz verilmemiştir. Bir spor çeşidine cevaz verilebilmesi için çeşitli şartların oluşması gerekmektedir. Bu durum profesyonel sporlar için de geçerlidir.

İslam hukuku açısından profesyonel sporcuların hangi kapsamda değerlendirileceği, akitlerinin türü ortaya konmalıdır. Yarışmacı kabul edilirlerse başka hükümler; ücretle çalışan kişiler olarak kabul edilirlerse başka hükümler söz konusu olacaktır.

İSLAMİ DAYANIŞMANIN ÖNEMİ

Ali Qasım MOHAMMED*

لا يمكن أن تسير حياة المجتمع على نسق واحد بل قد يتعرض أي مجتمع لمختلف النكبات والتدخلات التي تعمل على اختلال النظام فيه، وقد يقف هذا المجتمع أو الأفراد عاجزين أمام نكبة معينة بسبب عدم الاكتفاء الاقتصادي أو السياسي، مما يتطلب على مجتمعات أخرى الوقوف بجانب هذا المجتمع لمؤازرته ولمساعدته على تخطي هذه المحنة. وهذا ما نطلق عليه التضامن بين المجتمعات وهو موجود في أرجاء المعمورة كالاتحاد الأوربي. والأحرى أن يكون هناك تضامن إسلامي أو اتحاد إسلامي حقيقي يضم جميع دول المسلمين ليقفوا وقفة رجل واحد فيكونون كالبينان المرصوص، يتعاونون فيما بينهم على الصعيد الاقتصادي فيتخذون عملة موحدة وسوقاً إسلامياً. وعلى الصعيد العسكري فيكونون جيشاً يهب لمساعدة الأقليات المسلمة ويمنع أي دولة من المساس بدولة مسلمة. وعلى الصعيد الثقافي والعلمي فيكونون جامعات مشتركة ومراكز علمية تعمل على رفع مستوى المجتمعات على الصعيد العلمي والثقافي. جاء هذا البحث ليعرّف بأهمية التضامن الإسلامي على مختلف الأصعدة، وما مدى حاجة أمتنا الإسلامية إلى اتحاد إسلامي. فقسم البحث إلى مدخل؛ جاء معرّف بأهمية التضامن الإسلامي وأربعة أقسام رئيسية أولها: مدى أهمية التضامن الإسلامي على الصعيد الاقتصادي، ثانيها: مدى أهمية التضامن الإسلامي على المستوى العسكري والسياسي، ثالثها: مدى أهمية التضامن الإسلامي على المستوى العلمي والثقافي. رابعها: مدى أهمية التضامن على المستوى الدعوي، وخامسها: مدى أهمية التضامن على المستوى الرياضي. ومن ثم الخاتمة.

الكلمات المفتاحية: أهمية، التضامن، الإسلامي، المحنة، عملة.

* Öğr Gör., Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, ali.mohammed@selcuk.edu.tr

ABDULLAH B. İSMAİL'İN OKÇULUĞA DAİR HADİS DERLEMESİ VE DEĞERLENDİRMELERİ

Ali SEVER*

İnsanın güvenliğini sağlama noktasında tarih boyunca keşfettiği birtakım teknikler bulunmaktadır. Toplu yaşama gerekliliğine binaen bu güvenlik meselesi toplumsal ve sistematik bir hal arz etmiş ve zamanla askeri tedbirler çerçevesinde bazı pratikler gerçekleştirilmiştir. Bu pratikler sadece fiziki mücadele esnasında kullanılmamış nesilleri yetiştirme gibi amaçları da gözeterek spor faaliyeti formunda çeşitlendirilmiştir. İslam'ın doğduğu çevrenin bu açıdan durumu düşünüldüğünde özellikle savaş tekniklerinin dikkat çeken bir görünümünün olduğu belirtilebilir. Dini tebliğ edenin bulunduğu ortamdan bağımsız olmadığı düşünüldüğünde Hz. Peygamber'in de ilgili pratiklere dahil bazı tasarruflarının olması olağandır. Nitekim gerek İslam öncesi dönemde gerekse İslam'ın gelişinden sonraki dönemde katıldığı savaşlarda bunun somut örnekleri bulunmaktadır. Durum böyle olunca konuyla ilgili meseleler, hadislere de yansımıştır. Özellikle İslam'ın ilk asırlarındaki cihad ve fütühat hareketleri ile de bağlantılı olarak okçuluk, atıcılık gibi konulara has eserler kaleme alınmıştır. Özellikle kitâbü'r-remy ismiyle oluşturulan telifler muhteva olarak bu tarz konuları işlemektedirler. Bu tebliğde inceleyeceğimiz eser ise Osmanlı döneminde kırk hadis türünde yazılmış ok, yay ve bunların faziletlerine dair rivayetleri içeren Abdullah b. İsmâil'in, Hadîs-i erbaîn der hakk-ı fezâil-i tîr ü kemân adlı çalışmasıdır. Eserin kendi özelliklerinin yanı sıra döneminin hissiyatına işaret edebilecek yönlerinin de bulunması dikkat çekmektedir. Zira müellifinin hayatı hakkında geniş bir bilgi olmasa da eserinin takdiminden Sultan II. Mahmûd (ö. 1255/1839) [saltanatı 1808-1839]

* Arş. Gör., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Hadis Anabilim Dalı, asever@nku.edu.tr.

zamanında yaşadığı anlaşılmaktadır. Sultanın da avcılık, atıcılık gibi faaliyetlere ilgisi belirgin derecede bilinmektedir. Bilinebildiği kadarıyla eserin üç nüshası bulunmaktadır. Hadisler verildikten sonra “manası” başlığıyla nispeten kısa açıklamalar yapılmıştır. Hadislerin alındığı kaynak ilgili rivayetin başlığında verilmiştir. Bu durum müellifin dikkatini göstermesi açısından önemlidir. Ayrıca kendi değerlendirmelerinin olduğu kısımda zaman zaman rivayetin başka hangi kaynaklarda bulunduğu da işaret etmektedir. Hadislerde geçen bazı kelimelerin anlamları çalışmaya ek olarak Hadîs-i erbaîn’in sonunda verilmiştir. Bu tebliğde eserin özellikleri, istifade edilen kaynaklar, yorumlama şekli, dönemini yansıtırma durumu gibi başlıklarda inceleme yapılması ve değerlendirilmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hadis, Kitâbü’r-remy, Kırk hadis, Okçuluk, Osmanlı

SATRANÇ OYUNUN ARAP ŞİİRİNDEKİ İZDÜŞÜMLERİ

Ayşe KUTLU*

Satranç, iki kişinin altmış dört kareli bir tahta üzerinde siyah ve beyaz on altı taşla oynadığı masa başı bir savaş taktiği oyunudur. Satrancın ortaya çıkışı hususunda kaynaklarda farklı medeniyetler zikredilmiştir. Fakat Hindistan'da ve Eski Yunan'da doğmuş bir oyun olduğunu söyleyenler çoğunluktadır. Satrancın İslam toplumuna geçişi, bu oyunun gelişmesi ve kurallarının belirlenip yazılması açısından önemli bir dönüm noktası olmuştur. Nitekim satranca halkın yansira yöneticiler, âlimler ve şairler de büyük ilgi göstermiş ve oyunun gelişmesine katkıda bulunmuşlardır. Öte yandan hayatın içindeki her olayın izini şiirler üzerinden sürmenin mümkün olduğu bilinmektedir. Bu minvalde satranç oyununun da Arapların divanı olan şiire etkisi olmuştur. Ebû Mansûr es-Seâlibî'nin (ö. 429/1038) et-Temsîl ve'l-Muhâdara isimli eserinde, satranççı şairler için müstakil bir bab açmış olması bu etkiyi daha belirgin hale getirmektedir. Literatür incelendiğinde kadim şiirden muhese hemen her dönemde farklı şairlerin şiirlerinde satranç oyununun izdüşümlerini görmek mümkündür. Ahmed el-Kîvânî (ö. 1033/1623) gibi satranç oyunu için 204 beyitlik müstakil bir şiir inşad eden olduğu gibi İmruülkays (ö. 540 dolayları) gibi sadece tek beyitte satranç ismini zikreden de olmuştur. Bununla birlikte olumlu yaklaşarak satranç ve satranççıları metheden şairler olduğu gibi olumsuz değerlendirip kötüleyenler de olmuştur.

Bu bağlama binaen tebliğde, farklı dönemlerde yaşamış şairlerin şiirleri üzerinden satranç oyununun ve öğelerinin gerek gerçek anlamlarıyla gerek

* Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Arap Dili ve Belagatı Ana Bilim Dalı, aysekutlu42@hotmail.com.

mecazi kullanımlarla Arap şiirindeki izdüşümleri takip edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Arap Dili ve Belagatı, Şiir, Edebiyat, Dayanışma Oyunları, Satranç.

PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİNİN İSLAM HUKUKU AÇISINDAN ANALİZİ

Cemal KALKAN*

Yunus AKYÜZ**

Profesyonel futbol, günümüzde çok büyük kitlelerin takip ettiği ve binlerce kişinin istihdam edildiği profesyonel bir meslektir. Bu sporu icra edenler arasında İslami hassasiyeti bulunan pek çok futbolcu, şeri kurallara uygun olarak hareket etmek istemektedir. En basitinden bir oyuncu, Ramazan ayında oruç tutmaya niyet etmekte, şeri hükümlere aykırı olduğunu düşündüğü birtakım sembolleri içeren formları giymeyi reddetmekte ve kulübünün anlaştığı bazı reklam kampanyalarında da aynı hassasiyeti gösterebilmektedir. Bundan dolayı bu oyuncuların kulüpleriyle yapmış oldukları sözleşmelerin içeriği ve öne sürdükleri şartların fıkhi durumunun ele alınması önem arz etmektedir. Taraflar arasında yapılan akdin hukuki niteliği; futbolcunun sözleşmedeki statüsü, sözleşmedeki cezai şartların varlığı, şeri ilkelere aykırı şartların durumu gibi meseleler fıkhi olarak incelenmesi gereken konuların başında gelmektedir. Bunun yanı sıra “futbolcunun satımı” veya “kiralınması” gibi ifadelerin kullanımının hem insan hakları bakımından hem de İslam hukuku bakımından ne kadar doğru olduğu tartışmalı bir meseledir.

Büyük bir sektör haline gelen futbolun, İslam hukuku açısından profesyonel bir meslek olarak kabul edilip edilemeyeceği, birçok fetva kurulu ve fakih tarafından gündeme getirilmiş, lehte ve aleyh görüşler serdedilmiştir. Ayrıca futbolcu sözleşmesinin muhtevasına ve tarafların hak ve yükümlülüklerine yönelik birtakım fıkhi değerlendirmeler yapılmıştır.

Bu tebliğde, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi”nin içerik ve hükümlerinin İslam hukukuyla ne ölçüde örtüştüğü sorusuna cevap aranacaktır. Bunun

* Dr. Öğr. Üyesi, Medeniyet Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, cemal.kalkan@medeniyet.edu.tr.

** Arş. Gör. Bitlis Eren Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, yakuz@beu.edu.tr.

için ilgili sözleşme öncelikle genel hatlarıyla ele alınacak ardından akdin fihhi değerlendirilmesi yapılacaktır. Böylece inandığı değerlere göre hareket etmek isteyen futbolcular için bir farkındalık oluşturulacaktır.

BEDEN SAĞLIĞINI KORUMADA SPORUN ROLÜ: EL-KANUN Fİ'T-TİB ÖRNEĞİNDE

Fahriddin İBRAGİMOV*

Ebu Ali el-Hüseyin ibn Abdullah ibn Sina (980-1037) Müslüman Doğu'nun en ünlü ansiklopedik bilginlerinden birisidir. O felsefe, tıp, psikoloji, mantık, filoloji ve matematik gibi fen alanlarında eserler telif etmiştir. İbn Sina'nın büyük bir aydın olduğu, geride bıraktığı eserlerinin çokluğu ve muhtevası ile de doğrulanmaktadır.

İbn Sina'nın el-Kanun fi't-Tıbb eseri insan sağlığının korunması ve hastalıkların tespiti ve tedavisi için önemli bir kaynaktır. Özellikle insan sağlığının korunmasında İbn Sina şunları tavsiye eder: doğru beslenme, uygun dinlenme, spor yapmak ve genel olarak hijyen kurallarına bağlılık.

Bu makale, el-Kanun fi't-Tıbbda önerilen ve uygulanan, bulaşıcı olmayan çeşitli hastalıkların önlenmesinde sporun önemini incelemektedir.

Ebu Ali ibn Sina tarafından yazılan el-Kanun fi't-Tıbb'ın ilk kitabındaki üçüncü kısım olan "Sağlığı koruma üzerine" adlı başlığı incelenmiştir. İncelenen materyaller analiz edildi.

İbn Sina bu eserinde sağlığın korunmasında her şeyden önce spor yapma ve fiziksel aktiviteden bahseder. Ebu Ali ibn Sina'nın insan sağlığını korumada sporun önemine ilişkin görüşleri, modern koruyucu tıpta alaka düzeyini kaybetmemiştir. İbn Sina'nın beden eğitimi konusundaki fikirleri modern tıbbı büyük katkı sağlamıştır.

---

* Arş. Gör., Özbekistan Cumhuriyeti Bilimler Akademisi, Reyhan Biruni Şarkiyat Enstitüsü, Tarih Bölümü, fahriddin0414@mail.ru

OSMANLI'NIN SON DÖNEMİNDE EĞİTİM DÜŞÜNÇESİNDE BEDEN, ZİHİN VE DİN-AHLAK EĞİTİMİ

Fatih ÖZKAN*

Osmanlı Devleti'nde savaşlarda alınan yenilgiler ve toprak kayıplarıyla farkına varılmaya başlanan geri kalmışlığa çare olarak eğitimden medet umulmuş, fakat medreselere karışılmayarak önce askeri okullara yurt dışından eğitimciler getirilmiş, zamanla medreselere alternatif olan ve mektep olarak isimlendirilen batılı anlamda yeni eğitim kurumları açılmış ve eğitimde batılaşma sürecine girilmiştir. Bu sayede Osmanlı eğitim düşüncesi, batılaşma akımının rehberliğinde eğitim tarihimizde önemli değişikliklere uğramış, bu süreçte Osmanlı eğitim düşüncesinin dönüşümüne ve gelişimine eserleriyle önemli katkılar sunmuş değerli eğitimciler ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmada Süleyman Paşazade Sâmi Bey'in (1866-1917) İlm-i Terbiye-i Etfal, Ayşe Sıddîka Hanım'ın (1870-1903) Usûl-İ Tâlim ve Terbiye Dersleri ve Mustafa Sâti el-Husrî'nin (1880-1968) Fenn-i Terbiye adlı eserlerinin genelde eğitimimizde özeldyse beden, zihin ve din/ahlak eğitiminde öne çıkardığı hususlar tahlil edilecektir.

1896'da İstanbul'da dünyaya gelen Mehmet Sâmi Bey, bir süre Bursa ve Bağdat İdasisi'nde öğretmenlik yapmış, daha sonra Bursa, Cezayir-i Bahr-i Sefid ve İstanbul maarif müdürlükleri görevinde bulunmuş, ilköğretim (mekatib-i ibtidaiye) ve yüksek okullar (mekatib-i aliye) müdürlüğü de yapmıştır. 1915'e kadar sürdürdüğü son görev yeri ise Maarif Nezareti Telif ve Tercüme Heyeti üyeliğidir. 28 Eylül 1917'de İstanbul'da zatürre nedeni ile vefat etmiştir. Cezayir-i Bahr-i Sefid'de (Rodos) iken hazırladığı çocuk

* Dr. Öğr. Üyesi, Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, fatihdostum@gmail.com.

pedagojisi ile ilgili olan İlm-i Terbiye-i Etfal adlı eğitimde Pestalozzi yöntemiyle ilgili çevirisi ile eğitim tarihimizde önemli bir yer edinmiştir.

Ayşe Sıddıka Hanım 1870 yılında İstanbul'da doğmuş, Dârülmualimâtın en önemli hocalarından biri olup, 21 yaşında iken muallime olarak burada görev yapmış ve 13 Ocak 1892 ile 12 Mart 1897 tarihleri arasında 5 yıl 2 ay boyunca Ahlak, Terbiye, Usûl ve El Hünnerleri muallimesi olarak ve 13 Mart 1897 ile 21 Nisan 1903 tarihleri arasındaki 6 yıl 1 ay 8 günlük görevi süresince de muallime olarak burada çalışmıştır. Böylece Dârülmualimâtta toplamda 11 yılın üzerinde görev yapmıştır. Bu süre içerisinde öğretim usûlleriyle ilgili kaleme aldığı Usûl-İ Tâlim ve Terbiye Dersleri adlı kitabını tamamlamış, Darulmuallimat adlı öğretmen okulunda bu ders kitabını hem kendisi okutmuş hem de diğer hocaların okutmasına imkan tanımıştır.

Mustafa Sâtı el-Husrî (1880-1968), Osmanlı Devleti'nin II. Meşrutiyet yıllarında eğitime hizmetleri, süreli yayınlardaki makaleleri, ilmî tartışmaları ve Fenn-i Terbiye adlı eseriyle dönemin tanınmış reformist pedagoglarından biridir. Fransız eğitimci H. Spencer'ın (1820-1903) beden, zihin, ahlâk eğitimi tasnifinden etkilenmiş, eğitimi ferdî ve ruhî bir olay olarak ele almış ve eğitimi psikolojinin verilerine dayandırmıştır. Osmanlı Devleti'nin geri kalışına karşı önemli bir çözüm aracı olarak gördüğü eğitim alanında gerek teorik gerekse pratik hizmetler icra etmiştir. Bu bağlamda Darülmualimînde yetiştirdiği öğretmenleri ve kaleme aldığı yazılarıyla eğitimimiz üzerinde ülkeden ayrıldıktan sonra da etkileri devam eden önemli eğitimcilerimizdendir.

Bu çalışmada Süleyman Paşazade Sâmî Bey, Ayşe Sıddıka Hanım ve Mustafa Sâtı el-Husrî'nin eğitim hakkında ortaya koydukları eserleriyle beden, zihin ve din/ahlak eğitimimizde öne çıkardığı hususlara yer verilecektir.

EBU NÜVAS'IN TARDİYYE (AVCILIK) ŞİİRLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Fatıma Betül KADAĞ*

İnsanlık tarihinin başlangıcından bu yana bilinen avcılık; spor, eğlence, yiyecek sağlama ve savunma gibi farklı amaçlar için icra edilmekteydi. Araplar'ın kültüründe de önemli bir yere sahip olan avcılık, Arap edebiyatına da konu olmuş ve şiirlerde avcılık temasını ifade eden tardiyye türü ortaya çıkmıştır. Şairler tardiyye şiirlerinde; avlanan hayvanı, avcı hayvanı, av etinin hazırlanmasını, avlanma vaktini ve avlanma aletlerini tasvir etmişlerdir. I. (VII.) yüzyılın sonlarına kadar kasidelerin özellikle fahriye bölümünde ele alınan bu tema, daha sonraları Şemredel b. Şüreyk et-Temîmî'nin şiirleriyle bağımsız hale gelmiştir. Öte yandan Ebû Nüvâs (ö. 198/813) ile bu şiir türü farklı bir safhaya geçiş yapmıştır. Nitekim onunla beraber divanlarda bâbu't-tard, bâbu's-sayd gibi başlıklar açılarak tardiyye şiirleri müstakil bir şekilde işlenmeye başlanmıştır. Ebû Nüvâs, uzunluğu bir ile on iki beyit arasında değişen tardiyye şiirlerinde avlanma yolları ve aletleri, av köpekleri ve kuşları ile avlanan hayvanlara dair bilgiler sunmaktadır. Bunun yanı sıra şiirlerinde avcı köpeğin hızı, dişlerinin sivriligi ve keskinliğine dair tasvirleri de bulunmaktadır. Ebû Nüvâs, daha önceki şairlerden farklı olarak şiirlerinde ayrıntılara girdiğinden tardiyye şiirlerinde yeni bir başlangıç kabul edilmiştir.

Bu tebliğde, Ebû Nüvâs'ın recez bahrinden inşad ettiği, ağırlıklı olarak avcı köpeklerin ve avlandığı hayvanların tasvirlerine yer verdiği tardiyye şiirleri ele alınacaktır. Böylece avlanma esnasında köpeğinin hızı ve atıklığı gibi nitelikleri, avlanan hayvanların türleri ve özellikleri, avlanma vakitleri, avlanma esnasında kullanılan taktikler üzerine bir değerlendirmede bulunulacaktır. Bunun yanı sıra tardiyye şiirleri üzerinden Ebû Nüvâs'ın

* Arş. Gör., Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arap Dili ve Belagati Anabilim Dalı, fbetul54@gmail.com

yaşadığı dönemde avcılık etkinliğinin bir eğlence ve spor unsuru olarak ne ölçüde öne çıktığı ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Arap Dili ve Belagati, Şiir, Tardiyye, Ebû Nüvâs, Avcılık

İSLAMİ LİTERATÜRDE GÜREŞ

Fehmi SOĞUKOĞLU*

Ata sporlarımız arasında yer alan güreş, İslamî literatürde Kalam, Fıkıh, Siyer, Tasavvuf ve Rüya tabirleri kitaplarında kendisine yer bulmaktadır. Güreşin, ilgili disiplinlerde birbirinden farklı perspektiflerde zikredildiği görülmektedir.

İnançla ilgili konuları ele alan Kalam, bir spor dalı olarak güreşi incelemese de Tevrat'ta Hz. Yakub'un Tanrı'yla güreştiği ve onu yendiği şeklinde yorumlanabilecek bir âyet bulunmaktadır. Hatta İslâmî kaynaklara göre Yahudiler Hz. Yakub'a İsrail denilmesini bu hadiseye bağlamaktadırlar ve İsrail "Tanrıyla güreşip onu yenen" anlamına da gelmektedir. Yanlış bir tanrı tasavvuru oluşturan bu düşünce Kelâmçılar tarafından tenkit edilmiştir.

Güreş Fıkıhta meşru spor dallarından birisi olarak zikredilmektedir. Fıkıh kitaplarında Güreşin Müslümanları bedenlen güçlendirdiği zikredilmekte ve cihat için beden gücüne duyulan ihtiyaca katkı sunması bağlamında yaklaşıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca güreş, bazı fakihler tarafından tek taraflı olmak kaydıyla rakiplerden birisinin ortaya bahis koyması meşru olan spor dallarından birisi olarak kaydedilmiştir.

Hz. Peygamber'in hayatını inceleyen Siyer kitaplarında, bizzat Hz. Peygamber'in güreştiği ve güreşe teşvik ettiği aktarılmaktadır. Hz. Peygamber, Rükâne b. Abdüyezîd isminde dönemin tanınan güreşçilerinden birisiyle güreş yaptığı ve onu yenince rakibinin Müslüman olduğu rivâyetlerde yer almaktadır. Ayrıca çocukların savaşa iştirak edemeyeceğini belirten Hz. Peygamber'in büyüdüğünü ispat etme sadedince gençlere güreş

* Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, fehmisogukoğlu@gantep.edu.tr

yaptırıldığı bilinmektedir. Yine Hz. Hasan'la Hz. Hüseyin'in güreşirken Hz. Peygamber'in onları seyrettiği kaynaklarda yer almaktadır.

İslâm'ın manevî yönünü konu edinen Tasavvuf eserlerinde güreşin derunî boyutuyla ilgili çeşitli bilgilere rastlamaktayız. Güreş sûfler tarafından nefisle olan mücadeleye bir simge olarak Tasavvuf Edebiyatına girmiştir. Hz. Peygamber'in "güreşçi rakibini yere seren değil, öfkelenildiğinde kendini tutan kimsedir" sözünden hareketle güreş Tasavvufta daha çok nefsi kontrol etme, hırsına galip gelebilme gibi erdemli bir davranış sadedinde zikredilmiştir.

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE BİNİCİLİK VE GÜNLÜK HAYATA ETKİSİ

Hakan TEMİR*

Eski çağlardan beri hayatı kolaylaştırmanın yolunu arayan insanoğlu yanı başında bulunan hayvanlardan yeteri kadar istifade etme yoluna giderek onların bir kısmını nakliye veya hızlı ulaşım işinde kullanmıştır. Hayvanlar üzerindeki hakimiyetlerini artıkça onlara daha iyi binmek, eğlenmek veya eşyalarını taşımak için yarışlar düzenleyerek zinde kalmanın yollarını aramışlardır. Yaşadığı dönemde ve ortamda hayatın büyük bölümünün hayvanlarla iletişim içerisinde olmaya bağlı olduğunu fark eden Hz. Peygamber de çeşitli amaçlarla binek hayvanları edinmiştir. Nübüvvet ile görevlendirildiğinde ilahi vahyin taşınmasında ve taçlandırılmasında binek hayvanlara da çok iş düşeceğini bildiğinden binicilik işini bir spor ve vazife kabul edip çevresindekilere özendirici işlerden birisi olarak bildirmiştir. Böylelikle onun döneminde binicilikte kullanılan hayvanların hakimiyetini sağlamada bir takım ustalık denemeleri yapılmıştır. İşte bu tebliğde Hz. Peygamber döneminde binek hayvanlarının türleri, biniciliği özendiren ve geliştiren hamleler, spor müsabakaları ve biniciliğin günlük hayattaki dayanışma ruhunu sağlamadaki etkileri üzerinde durulmaya çalışılacaktır.

---

* Doç. Dr., Gazi Osman Paşa Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, hakan.temir@gop.edu.tr

KURAN'DAKİ KULLANIMI BAĞLAMINDA “LAİB” KELİMESİ VE GÜNCEL YORUMU

Hasan SEVİM*

Belli kurallar dahilinde hoşça vakit geçirmek ve rahatlamak amacıyla yapılan hareketler bütününe oyun ismi verilmektedir. Arapça karşılığı la'b veya la'ib olan oyun kelimesi ve türevleri Kur'an'da yirmi ayette geçmektedir. Bu ayetlerin neredeyse tamamına yakınında oyun mefhumunun olumsuz bir bağlamda kullanıldığı görülür. Ancak buradan hareketle Kur'ân'ın oyuna bakışının genel olarak olumsuz olduğu sonucunun çıkartılması düşünülemez. Zira ilgili ayetlerin bir kısmında oyun kelimesi dünyanın eğlencesine dalıp gitmeyi; dünya hayatının aldatmasını ve faydasız boş işleri sembolize edecek tarzda kullanılmaktadır. Bu kullanımlarla verilmek istenen mesaj dünya hayatının gereğinden fazla önemsenmemesi ve gerçek hayat olan ahiretin unutulmaması hususudur. Bu hatırlatmalarla ahirete oranla dünyanın geçiciliği ve değersizliği vurgulanır. Oyun kelimesi geçtiği diğer ayetlerde ise alay ve şüphe kelimeleri ile birlikte kullanılmaktadır. Bu kullanımlarda da Allah'ın ayetlerine ciddiyetsiz bir şekilde davranmaktan kaçınılması ve gereken saygının gösterilmesi çağrısı yapılmaktadır. Öte yandan Kur'ân'ın oyun kelimesini özellikle günümüzdeki profesyonel oyunları karşılayacak şekilde kullanması düşünülemez. Zira bu şekilde bir anlayış tefsirde anakronizme düşmek olacaktır. Ayrıca nüzul çağında Hz. Peygamber'in, hedefi ve faydası olan oyunların oynanmasına izin verdiği ve teşvik ettiği de bilinmektedir. İslam âlimleri de genel ahlâki prensiplerle ve İslami hükümlerle çelişmemesi, ibadetlerin ihmaline yol açmaması; kumar, içki ve fuhuş gibi İslam'ın yasakladığı davranışlara alet edilmemesi şartıyla oynanan oyunlarda bir sakınca olmadığı görüşüne varmışlardır. Bu çalışma Kur'ân'da oyun kelimesinin geçtiği ayetleri merkeze alarak kelimenin hangi

* Dr. Öğr. Gör., Selçuk Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Arap Dili ve Belagatı Anabilim Dalı, hsevim@selcuk.edu.tr.

bağlamlarda kullanıldığını ortaya koymayı ve günümüzdeki meşru oyunlarla Kur'ân'ın menfi bir bağlamda ele aldığı oyunun aynı şey olup olmadığını açığa çıkarmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tefsir, La'ib, Oyun, Fıtrat, Eğlence.

BİR DAYANIŞMA KURUMU OLARAK “ÂKİLE”

İbrahim Halil İLĞİ*

Hukuk sistemleri, devletin yaptırım gücünü belirleyen yasalar olmasının yanında ortaya koyduğu hükümler ve kanunlar vasıtasıyla da toplumu ve sosyal düzeni de şekillendirmeyi hedeflemektedir.

Bu minvalde İslâm hukuku, toplumda adaletin, iyiliklerin ve güzelliklerin hakim kılınabilmesi için toplumu oluşturan fertler arasında karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma ilkesinin gerekliliğine vurgu yapmış ve bunu örneğin zekat gibi kurumlarla doğrudan sağladığı gibi bazen de bir takım hükümlerle dolaylı olarak ortaya koymuştur.

Bunlardan biri de, kasıt unsuru bulunmayan bir öldürme veya yaralama hadisesinde suçlu adına diyet ödemeyi yüklenen şahıslar topluluğu olarak tanımlanan ve dolaylı olarak toplumun bir kesimini kendi aralarında sosyal ve ekonomik bir dayanışmaya zorlayan âkile müessesesidir.

İslâm ceza hukukunun karakteristik bir müessesesi olan âkile, kasıt olmaksızın yapılan fiiller neticesinde meydana gelen ölüm ve cismanî zarar hallerinde; mağdurun zararını tazmin etme ve genelde fâilin ödeme gücünü aşan tazminatın geniş tabanlı bir topluluğun iştirakiyle karşılanması fonksiyonunu yerine getirmektedir.

İslâm'ın ilk zamanlarında temelde kabile yardımlaşmasına dayanırken İslam hukuku tarafından uygun bulunarak devam ettirilen bir adet olan âkile sistemi, zararların sırf bunun muhatabı bireylerce değil de yardımlaşma ve dayanışma içinde olan bir topluluk üyeleri arasında bölüştürülerek karşılanması tekniği olması bakımından günümüz sosyal güvenlik tekniklerinden sigortaya benzetilebilir. Buradan hareketle İslâm

* Arş. Gör., Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, ibrahimilgi@gmail.com

dünyasında âkile müessesesi, sigorta uygulamalarının ilk örneği olarak kabul edilebilir.

Âkile, ilk bakışta suç ve cezanın şahsiliği prensibine aykırı gibi görünse de bu uygulama bir taraftan maktulün kanının heder olmasını önleme, diğer taraftan da ailenin ve toplumun bireylerinin çevrede olup bitenler hakkında daha duyarlı olmasını sağlama yönünden ve ayrıca kendi âkilesinde olan bir kimsenin suç işlemesini engelleyecek bir ortam hazırlaması açısından suç önleyici bir unsur olarak da görülebilir.

İşte bu çalışmada, İslam ceza hukukunun tafsîlî bir konuyla ilgili ortaya koyduğu fer'î bir hükmün dolaylı olarak sağladığı sosyal ve ekonomik dayanışma ve yardımlaşma mekanizması ele alınmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İslam Hukuku, Âkile, Sosyal Dayanışma, Sigorta.

GÜNCEL FETVALAR IŞIĞINDA İSLAM VE SPOR

İsmail YALÇIN*

Beden ve ruh sağlığına olumlu etkileri bağlamında İslami değerlerle sporun uyum içinde olacağı ve spor yapmanın teşvik edilen davranışlar arasında sayılacağı ilkesel olarak genel kabul görmektedir. Çünkü İslam hakkında özel hüküm bulunmayan konularda iyi ve faydalı olan şeyleri emreder, doğru bulur; kötü ve zararlı şeyleri ise yasaklar, kötü görür. Bu genel çerçeve içinde spor kapsamı içine giren şeylerin büyük ölçüde iyi ve faydalı tarafta yer alacağı düşünülebilir. Nitekim Hz. Peygamber döneminde de bazı sporlar yapılmış ve yapılması teşvik edilmiştir. Ancak hangi sporların teşvik edilen sporlarla aynı kapsamda sayılabileceği üzerinde ihtilaf edilmiştir. Tarih boyunca spor faaliyetlerinin toplumsal eğlencelerin bir parçası haline geldiği, zaman zaman sporun bahis ve kumar işlemleri için kullanıldığı, seyirci göz önüne alınarak teşhircilik sayılabilecek yönelimlere girildiği görülmüştür. Spor üzerinden büyük kazançlar elde edilebilmesi sebebiyle çeşitli hile yolları, şike, rüşvet, doping gibi gayri meşru fiillerle karşılaşmıştır. Spor üzerinden büyük kazançlar elde edilmesi bu kazancın meşru ve haklı bir kazanç olup olmadığının sorgulanmasına yol açmıştır. Takım sporlarında takım tutmanın insanları boş yere meşgul ettiği ve vakit israfına sebep olduğu söylenmiştir. Dövüş sporları diye isimlendirilen grupta gereksiz yere insana eziyet ve işkence edildiği savunulmuş ve bedene zarar vererek Allah'ın emanetine ihanet edildiği ifade edilmiştir. Bu bildiride profesyonel sporcu olmaya İslam'ın bakışı, İnsan sağlığını, vücut bütünlüğünü ve mahremiyetini ihlal eden sporlar, teşhircilik ve kumar içeren sporlar, faydası zararından az olan sporlar, çevre ve hayvanlar için gereksiz zarar ve tehdit oluşturan sporlar

* Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı, isyalcin@gmail.com.

gibi çeşitli yönleriyle spor ve sporcu hakkında günümüz âlimlerine sorulmuş sorular ve cevapları incelenecek ve değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Spor, İslam, Fetva, Haram, Caiz.

ABBÂSÎLER SOSYAL YAŞAM PARAMETRELERİNDEN EĞLENCE MECLİSLERİNDE OYNANAN OYUNLAR VE YENİ AKTİVİTELER (750-833)

Murat BIYIKLI*

Câhiliye Araplarından da önce kadim zamanlardan beri insanlar boş vakitlerinde kendilerini dinlendirecek aktivitelere yönelmişlerdir. Ancak bunlar toplumların kendi inanç, gelenek ve görenekleri ile uyumlu olmuştur. Asr-ı saâdet döneminde eğlenme ve oyun kültürü İslâmî çerçeve içerisinde ve sade bir halde devam etmiştir. Emevîler döneminde özellikle halifelerin ihtişamlı saraylarında tertip edilen eğlence meclislerinde oynanan oyunlar Abbâsîler’de daha şaşalı hal almıştır. Fetihlerle beraber sınırların genişlemesi, karşılaşılan yeni kültürler ve devletin ekonomik açıdan oldukça iyi bir seviyeye ulaşması, sosyal hayatın her alanında olduğu gibi eğlence ve oyun kültürünü de etkilemiştir. Toplumunu oluşturan tabakalardan özellikle havas zümresi eğlenceye abartılı meblağlar ayırmıştır. Bazen bu, bir günde onbinlerce dinara ulaşmıştır. Bu noktada Hârûnürreşîd (ö. 193/809) döneminde tertip edilen meclisler özellikle dikkat çekmektedir. Emevîler döneminde eğlence meclislerinde şarkıcılar şarkı söyler, şâirler şiir okur, satranç ve tavlâ gibi oyunlar oynanırdı. Bunlar Abbâsîler’de de devam etti. Bunun yanı sıra Abbâsîler’le beraber eğlence meclislerine tiyatro ve kılık değiştirme oyunları geldi. Bu dönemde es-Semâcât oyunu gibi yeni eğlence aktiviteleri ortaya çıktı. Komedi tarzı ve taklit ağırlık kazandı. Taklitte maharetli kişiler, hareketleri ve giydiği elbiseleri ile toplumdaki bazı insanları taklit ediyordu. Bunu yaparken sesleri, jest ve mimikleri ile ortamda bulunan kişileri güldürüyorlardı. Bunların yanı sıra eğlence aracı

* Dr. Öğr. Üyesi, Kayseri Üniversitesi, Develi İslami İlimler Fakültesi, Siyer-i Nebi ve İslam Tarihi Anabilim Dalı, muratbiyikli@kayseri.edu.tr.

olarak hayvanlara ilgi arttı. Halifeler kuş, maymun ve köpek ediniyordu. Kuşlarla vakit geçirme ve kuş uçurma hobisi olan halifeler vardı. Kimi zaman bir maymun insan gibi giydirilip kılıç kuşandırılıyor ve hatta maymuna onlarca adam hizmetçi tayin ediliyordu. Özellikle Emîn (ö. 198/813) döneminde koç, horoz ve köpek gibi hayvanların dövüşü ve boğa güreşi yaygındı. Bugünkü manada bildiğimiz Hacivat-karagöz oyununa benzer şekilde gölge oyunları ve kuklalarla oynanan oyunlar vardı ve bunun için ahşap malzemeden özel maketler tasarlanıyordu. Meşhur komedyen, soytarı ve kassâlar da halife ve nedimlerini eğlendirmek için hünelerini sergiliyordu. Çalışmada Abbâsîler'in ilgili döneminde eğlence meclislerinde hoş vakit geçirmek için ne gibi oyun ve programların icra edildiği ve bunun yanı sıra bu dönemde ortaya çıkan yeni aktiviteler ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: İslâm Tarihi, Abbâsîler, Eğlence Meclisi, Oyun, Aktivite
The Social Life Parameters of the 'Abbāsids include Games Played in Entertainment Assemblies and New Activities (750-833)

Abstract

Since ancient times, even before the Cāhiliye Arabs, people have turned to activities that will relax them in their spare time. However, these have been in accordance with the societies' own beliefs, traditions and customs. During the reign of the Prophet, the culture of entertainment and games continued within the Islamic framework and in an austere state. During the Umayyad period, especially the games played in the entertainment assemblies held in the magnificent palaces of the caliphs became more spectacular in the 'Abbāsids. The expansion of borders with conquests, the new cultures encountered and the fact that the state has reached a fairly good level from an economic point of view have affected the culture of entertainment and gaming, as well as in all spheres of social life. Of the strata that make up society, the havas group in particular has allocated extravagant sums to entertainment. Sometimes this amounted to tens of thousands of dinars in one day. At this point, the assemblies organized during the reign of Hārūn al-Rashīd (d. 193/809) are especially noteworthy. During the Umayyad period, songs were sung in entertainment assemblies, poets recited poems, and games such as chess and backgammon were played. This continued in

‘Abbāsids as well. In addition, theater and disguise games came to the entertainment assemblies with the ‘Abbāsids. During this period, new entertainment activities such as the es-Semācāt game appeared. Comedic style and imitation genre entertainments have proliferated. The people skilled in imitation were imitating some people in society with their movements and the dresses they wore. In doing so, they made the people in the environment laugh with their voices, gestures and facial expressions. In addition, interest in animals as a means of entertainment has increased. The Caliphs were acquiring birds, monkeys and dogs. There were caliphs who had a hobby of spending time with birds. Sometimes a monkey was dressed in a human robe and a sword was tied around his waist. Many people were even assigned as servants to the monkey. Especially during the reign of Emīn (d. 198/813), the fighting of animals such as rams, roosters and dogs and bullfighting were common. In today's sense, there were shadow games and puppet games similar to the Hacivat-Karagöz game that we know, and special wooden models were designed for this. The famous comedian, jester and kassās were also showing off their skills to entertain the caliph and his bridesmaids. In the study, it will be discussed what games and programs were performed to have a pleasant time in entertainment assemblies during the relevant period of ‘Abbāsids, as well as new activities that appeared during this period.

Keywords: Islamic History, ‘Abbāsids, Entertainment Assemblie, Game, Activities.

SEJAHTERA SPORTS FOR ALL: A NEW NARRATIVE FOR UNIVERSITY SPORTS

Mahyuddin DAUD*

Industrial Revolution 4.0 and the Covid19 pandemic have caused the global state of health and wellbeing to deteriorate. Traditional knowledge is on the verge of dilution and the strike of the Covid19 pandemic has worsened the status quo. Against this trend, International Islamic University Malaysia (IIUM) embarked on the 'Sejahtera Sports for All' project to promote sports towards lifelong learning, well-being and unity through three main game-changers: namely 1) Indigenous Games, 2) Para Games and 3) Sports Discourse Series. Indigenous Games promotes traditional, indigenous and para sports played by everyone around the world, such as Tuju Selipar @ Kwepena, Speak Raga, Batu Seremban @ Knucklebones, Galah Panjang @ Patintero, Congkak @ Awal'e, sitting volleyball and chess. The scope of the project was advanced to a competitive level by inviting participation from both local and international universities to compete. We found that the 'Sejahtera Sports for All' offers environmental and social distinctive benefits through preservation and promotion of traditional knowledge and heritage both towards older and younger generations. This contributes towards green environment by saving electricity and global networking beyond pandemic limitation. It made a positive shift in the attitude of students and staff to appreciate indigenous sports as a means of healthy lifestyle and inspire volunteerism for community engagement projects. IIUM community becomes more attentive and sensitive towards the need of the disabled community, at least within the university campus, as a start. The pandemic also had a positive blessing in disguise whereby face-to-face programmes that required unsustainable financial cost were replaced with virtual

---

* Dr., International Islamic University Malaysia, Sports Development Centre, mahyuddin@iium.edu.my

discourse series. They required minimal expenditure and hence promotes sustainable procurement practices in the years to come. Due to the COVID19 pandemic, the shutting down of global sports industries were thought to have killed all sports supporters in one go. However, Sports Discourse Series managed to rebut such thinking and became a virtual platform to debate and exchange knowledge about issues concerning sports and society. Through the introduction of 'Sejahtera Sports for All' project, other academic and non-academic institutions were able to replicate and expand the established global networking. In a nutshell, we argue that 'Sejahtera Sports for All' paves a clear path towards realisation of the UNESCO's vision for the future of education, "Learning to Become,".

İSLAM'DA DAYANIŞMA MÜESSESESİ OLARAK KEFALET

Melikşah AYDIN*

“Bir hakkın güvenceye bağlanması amacıyla bir kimsenin asıl borçlunun alacaklı karşısındaki sorumluluğuna katılması veya birinin teslimini üstlenmesi” anlamındaki kefalet bir sözleşme türü olarak İslam hukukunda kabul edilmiştir. Kur'an, Sünnet, İcma kaynaklarında hukuki dayanağı bulunan kefalet sözleşmesi bu anlamda teminat sözleşmelerinin en yaygınıdır.

Kefalet sözleşmesinin iki temel çeşidi olan mala ve şahsa kefalet ayrı ayrı insanlar arasındaki dayanışmayı artıran özelliklere sahiptir. Mala kefalette yeni ticarete başlayacak olan rehin verecek malı bulunmayan tacir borçlu konumunda olduğunda alacağını garanti altına almak isteyen alacaklının kefil talebiyle karşı karşıya kalabilir. Bu borca kefil olan kimse yardıma muhtaç durumda olan bir Müslüman kardeşine yardım ederek onun ticaret yapıp kâr kazanmasına vesile olur. Daha sonra zenginleşen tacir belki daha sonra kendi durumunda olan bir başka yeni tacire yardım ederek ticaretin yaygınlaşmasına ve dayanışmanın artmasına vesile olur. Şahsa kefalette de bir kimseyi belirli bir gün ve yerde hazır etmeyi taahhüt eden kefil, borçlunun kaçmasına, suç işlemesine engel olmak için onu gözünden ayırmayacak ve dolayısıyla aralarındaki dayanışma artacaktır. Hadislerden örneği bulunan mala kefaletin insanlar arasında dayanışma ve yardımlaşmayı artıran bir diğer unsuru ise bağış niteliğinde yapılandır. Bu örnekte borçlu kimseye kefil olan kişi borçlunun borcunu ödeyerek onu maddi zorluktan kurtaracak, bir Müslümana yardım ettiği için ilahi yardımı umut edecektir.

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Hacettepe Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Hukuk Tarihi Anabilim Dalı.
melikshahaydin@hacettepe.edu.tr

Bu çalışmada kefalet müessesesinin insanlar arasındaki dayanışma ve kardeşlik bağlarına etkisi verilecek ayetler, hadisler ve verilecek örneklemlerle tartışılacaktır. Ayrıca İslam ve Osmanlı tarihinden örneklemlerle bu iddia desteklenecektir.

SELÇUKLU PAYİTAHTI KONYA'DA SPOR VE İDMAN FAALİYETLERİ

Mustafa DEMİRÇİ*

Selçuklular Anadolu'ya geldiklerinde; bu coğrafyada yaşayan yerli kültürü olduğu gibi benimsememişlerdir. Her alanda olduğu gibi spor alanında da kendi birikimlerini kullanarak gelenek ve göreneklerini devam ettirmişlerdir. Bunlar arasında çok şey bildiğimiz spor ve idan hayatına dair en eski bilgiler Selçuklu sarayının baş tabibliğini yapmış, aynı zamanda Mevlana'nın da doktoru olan Heki el Bereket Konyadaki meşhur adıyla Beyhekim tarafından yazılan Tuhfei Mübarizi isimli tıp kitabının 2. kısmında güreş tutmak, seğırtmek, ayak seğırtmek, süngü oynamak, kılıç oynamak, at seğırtmek, ok atmak top oynamak, amud getirmek, çelik oynamak, yaya yürümek, yelmek gibi sporların faydalarından ve yapılışından bahsetmiştir. Bu bilgiler spor tarihimiz bakımından çok nadir ve kıymetlidir. Kitabı yazdıran Halifet Alp Gazi, Selçuklu sultanı I. Kılıç Arslan'ın damadı Gündül Beyin torunu ve Süli Beyin oğludur. Selçuklular, Anadolu'nun çeşitli kentlerinde beden eğitimi ve sporla ilgili tesisler ve örgütler oluşturdular. Özellikle Konya Erzurum, Erzincan ve Kayseri'de, bu örgütlerle ilgili belgelere ve kalıntılara rastlanır. Çok daha önemlisi Konya'da Selçuklu dönemine ait türbelerde çeşitli idman araçlarına rastlanmaktadır. Bunlardan Konya'da Selçuklu sultanlarının türbesinde bulunarak, Mevlana müzesinde sergilenen, biri 78 santimetre boyunda ve 19 kilo ağırlığında, öteki 90 santimetre boyunda 9 kilo ağırlığındaki iki lobut, bugüne değin gelen idman araçlarındandır. Lobutlar, sırt ve kol adalelerinin gelişmesi ve kuvvetlenmesi için kullanılırdı. Ağaç ve demirden olup üzerindeki demir halkaların artımı ile ağırlıkları da artardı. Konya Selçuklularından kalan ve bugün Etnografya Müzesinde "pehlivan taşı" olarak sergilenen taş at nalı biçiminde halterdir. Selçuklularda çeviklik ve beceri isteyen atlı sporlar, at

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, mdemirci@selcuk.edu.tr

ile avlanma, çevgen, top oynama, kılıç gibi sporlarda önemli yer tutmaktaydı. Bütün bu sağdığimiz sporlar dönemin minyatürlerine de yansımıştır. Selçuklu devrinin doğrudan ana kaynaklarına ve objelerine dayanarak devrin spor hayatına ışık tutacağız.

Anahtar Kelimeler: Selçuklu, Konya, Spor, Beyhekim.

RİVAYET KÜLTÜRÜNDE YÜZME SPORU VE ADABI

Mustafa YÜCEER*

Kişinin başta beden ve ruh sağlığını geliştiren belirli faaliyetleri şahsi veya toplu olarak yapmayı ifade eden spor, Arapça riyaze الریاضة kelimesinin karşılığı olarak kullanılmıştır. İslam dinî bireyin gelişimi ile toplumun kaynaşmasını, birlik ve beraberlik unsurlarının -helal daire içinde olmak kaydıyla- yaygınlaştırılmasını teşvik etmiş, zinde bir toplumun oluşmasını hedeflemiştir. Boş vakit veya işlerden uzak durulmasını sağlama düşüncesinin yanı sıra sağlıklı bireylerin var olmaları adına bazı sporların yapılmasını mubah kabul etmiştir. Ayrıca cihada hazırlığın gereklerinden biri olan güçlü ve dinç kalma gibi hususlar, toplumun spor algılarını da şekillendirmiştir. Bu doğrultuda Hz. Peygamber'in oruç ibadetinde ifade ettiği sıhhat vurgusu başta olmak üzere atıcılık, binicilik, güreş ve yüzme gibi dinç ve kuvvetli bireyleri ortaya çıkartacak spor alanlarına işaret ettiği görülmektedir. Kendisinin de fiili olarak zikri geçen sportif faaliyetleri icra ettiği tarihi veriler etrafında bilinen bir husustur.

Bu tebliğde Hz. Peygamber'in yüzme ile ilgili teşviklerinin yer aldığı rivayetler değerlendirilerek konuya bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşmak hedeflenmiştir. Öncelikle Hz. Peygamber'in nerede ve ne zaman yüzdüğü tespit edilmiş, akabinde yüzücülük ile ilgili gerek merfu gerekse mevkuf rivayetler, sened ve metin açısından incelenerek sıhhat durumları belirtilmiştir. Elde edilen bulgular arasında Hz. Peygamber'in henüz altı yaşında iken annesi ile gittiği Medine yolunda bir ay kaldıkları Nâbiğa yurdunda yüzdüğünü haber veren Zührî rivayeti, Hz. Ebû Bekir ile birlikte yüzdüğü İbn Müleyke'den nakledilen mürsel rivayet, çocuklara yüzme öğretmeyi tavsiye eden rivayetler ve sahabeden nakledilen mevkuf metinler

* Dr. Öğr. Üyesi, Medeniyet Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Hadis Anabilim Dalı, mustafayuceer@gmail.com

yer almaktadır. Tebliğin son bölümünde mubah bir eylem olarak kabul edilen yüzmenin adabına dair bir değerlendirme yapılmış ve İslam'ın ruhuna uygun bir yüzme sporunun tesisine dair kanaat dile getirilmiştir.

OBESİTY AND PHYSİCAL ACTİVİTY LEVELS AMONG PROFESSIONAL COLLEGE STUDENTS İN KARACHİ, PAKİSTAN: A COMPARATİVE STUDY

Naveed MANSOORİ*

Background:

Physical activity is the body movement produced by skeletal muscles that require energy expenditure. Physical activity on regular basis is one of the primary factors for maintaining good health.

Methods:

This cross sectional study was conducted in 2019 among students of medical and engineering colleges of Hamdard University after ethical approval. A total of 299 students were selected by convenient sampling technique. Students fit physically and willing to participate were included. International Physical Activity Questionnaire was administered to collect the information about physical activity level of the participants. The frequency of relevant variables was determined. Chi square test was used to observe the association between demographic variables and practice of physical activity with metabolic equivalent task. P-value < 0.05 was considered statistically significant.

Results:

---

* Associate Professor, Department of Community Health Sciences, Syed Muhammad Mubeen, Hamdard College of Medicine & Dentistry, Hamdard University, Karachi, Pakistan, naveedmansuri81@gmail.com

Out of 299, students 50% were selected from medical and 63.9% were male. Mean age of students were 21.4 ± 2 years. The body mass index of medical students was significantly higher than engineering students. On the basis of MET-minutes score, most of the students 46.5% fall into moderate activity level. Statistically significant difference was observed between BMI and MET categories.

Conclusion:

The present study revealed that medical students had more BMI in comparison with engineering students. Majority of the students were doing moderate physical activity. Students are the backbone of the nation, so they must be physically fit on the level of individual and community as a whole.

Keywords: Physical activity, obesity, students, medical, engineering.

OSMANLILARIN HAREMEYN'E GÖNDERDİĞİ BİR AYNÎ YARDIM TÜRÜ OLARAK CERAYE TAHSİSATI

Osman EZİCİ*

Kutsal iki şehir Mekke ve Medine, İslam tarihi boyunca bütün İslam devletlerinin nazarında ayrıcalıklı bir konumda yer almıştır. Müslümanların harem kabul ettiği bu iki şehir Haremeyn diye isimlendirilmiştir. Osmanlılar, Mısır'ı hâkimiyetleri altına almalarıyla Haremeyn'in hamisi olmuşlardır. Osmanlılar Haremeyn'den herhangi bir maddi beklenti içerisinde olmadılar. Bu sebeple Osmanlı hâkimiyeti boyunca Haremeyn'de oturanlar tamamen vergiden muaf tutularak geçimleri devlet hazinesinden veya vakıflardan gönderilen hediye ve yardımlar yoluyla olmuştur. Devletin hâkimiyeti altındaki vilayet ve kazaların pek çoğunda geliri Haremeyn'e ve fukarasına ait olmak üzere başta Osmanlı sultanı ve hanedan mensupları olmak üzere devlet adamları ile varlıklı Müslümanlar tarafından vakıflar tesis edilmiştir. Osmanlılar kendilerinden önceki İslam devletleri gibi Haremeyn ahalisi ve mücavirlerine çeşitli isimler altında aynî ve nakdî yardımlar göndermiştir. Nakdî yardımlar surre akçesi olmakla beraber aynî yardım olan deşişe ve cerâye ismiyle gönderilen buğdaylar Haremeyn ahalisinin iâşesinde gayet önemliydi. Bu çalışmanın konusu olan cerâye genel manada, Mısır ve Haremeyn'de bulunan idareci, asker ve ulemaya ayrılan bir tahsisat olmasının yanı sıra Haremeyn ahalisinden ihtiyaç sahibi olanlara, Mısır hassa ambarından ayrılan aynî yardımdır. Bu çalışma, Haremeyn ahalisi için gayet önemli olan cerâye buğdayının tahsis usulü, Mısır'dan ne suretle nakil olduğu ve bu nakilde yaşanan sorunları incelemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca hem vazife karşılığı verilen cerâyenin kimlere, ne miktar tahsis olduğu ile hem de zaruretleri dolayısıyla talep eden şahısların tespiti

* Araştırmacı, Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi.

hedeflenmiştir. Bunların tespitinde çalışmanın temel kaynağı olan Osmanlı Arşivi'nde bulunan belge ve defter fonları kullanılmıştır.

Anahtar kelimeler: Haremeyn, Mısır, Yardım, Cerâye Tahsisâtı. Cerâye Allocation as a Type of Aid in Kind (Aynî) Sent by the Ottomans to Haremeyn

ABSTRACT

The holy cities Mecca and Medina have taken places a privileged position in the eyes of all Islamic states throughout the history of Islam. These two cities, which Muslims accepted as harem, have been named Haremeyn. The Ottomans became the guardians of Haremeyn after they took Egypt under their rule. The Ottomans did not have any financial expectations from the Haremeyn. For this reason, settlers of Haremeyn during the Ottoman rule were completely exempted from tax and their livelihood was through gifts and aids sent from the state treasury or from foundations (waqfs). In most of the provinces (eyalah) and districts (qaza) under the sovereignty of the state, foundations were established by the Ottoman Sultan and members of the dynasty, statesmen and wealthy Muslims, with income belonging to the Haremeyn and its poor people. Like the Islamic states before them, The Ottomans sent under various names aids in kind (aynî) and in cash (nakdî) to the people of Haremeyn and mucavirs. Although the cash aid was surre coin, the wheat berry sent under the name of deshische and cerâye, which are in-kind aid, was very important in the feeding of the Haremeyn people. The subject of this study, cerâye, in general terms, is an allocation allocated to administrators, soldiers and ulama in Egypt and Haremeyn, as well as the in-kind aid allocated from the Egyptian This article aims to hassa warehouse to the people of Haremeyn who are in need. examine the allocation method of cerâye wheat, which is very important for the people of Haremeyn, how it was transported from Egypt and the problems experienced in this transportation. In addition, it is attempted to determine both who and what amount of cerâye given for duty and the people who demand it due to their necessities. Documents and book funds in the Ottoman Archive, which are the main sources of the study, were used in determining these.

Keywords: Haramayn, Egypt, Aid, Allocaiton of Cerâye.

HZ. PEYGAMBER VE ZEKÂ OYUNLARI

Ömer Faruk AKPINAR*

Eğitsel oyun çeşitlerinden biri olarak kabul edilen zekâ oyunları, kısaca birtakım ipuçlarından hareketle akıl yürüterek belli soru(n)ları çözmeyi hedefleyen oyunlardır. Akıl yürütme yeteneğinin artırma, kavrama kabiliyeti ile doğru ve hızlı karar verme becerisini geliştirme, kelime dağarcığını zenginleştirme ve eğlenceli, verimli, güzel zaman geçirme gibi maksatlara hizmet eden zekâ oyunları, öğretim sürecinin işlevselliğini artıran ve hedeflenen kazanımlara ulaşımı kolaylaştıran bir öğretim tekniği olarak vasıflandırılabilir. İnsanlığa muallim olarak gönderilen Hz. Peygamber'in de bir eğitim öğretim metodu olarak bazı zekâ oyunlarını kullandığının örnekleri hadis ve siyer kaynaklarında yer almıştır. Daha çok bir eğitim öğretim metodu olarak zikredilen söz konusu örneklerin zekâ oyunlarına dahil edilip edilemeyeceği bu çalışmada konu edilecektir. Bununla birlikte bir zekâ oyunu türü olarak geçmiş insanlık tarihinin derinliklerine kadar götürülen ve sözlü halk kültürünün önemli örneklerinden sayılan bilmecelerin, saadet asrı Medine'sinde ne ölçüde yer edindiği, sonraki dönemde yaygınlık kazanan lügaz geleneğinin bir kaynağı olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği bu bildiride araştırılacaktır.

* Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, ömerfaruk.akpinar@selcuk.edu.tr

FARKLI KIRAAR VECİHLERİNDEKİ ANLAMLARIYLA KURAN'DA DAYANIŞMA VE BÜTÜNLEŞME İLKELERİ

Ömer ÖZBEK*

İnsan diğer canlılar arasında en fazla akıllı ve irade sahibi bir varlık oluşuyla ön plana çıkar. Bunun yanında insanın ayırıcı özelliği, sosyal bir varlık olmasıdır. İnsanın toplu olarak yaşaması İbn Haldun'a göre Allah'ın iradesinin bir sonucudur. Bu iradenin gerçekleşmesi grup halinde yaşamak ve bir halife olarak yeryüzünü imar etmek sorumluluğunu da insana yüklemiştir. Onun bu sorumluluğunu yerine getirmesi bulunduğu toplumun diğer fertleriyle dayanışma ve bütünleşmeyi gerçekleştirmesiyle kolaylaşacaktır. Dayanışma ve bütünleşmeye dair genel ilkeler mevcuttur. Son ilahi kitap olan Kur'an bu ilkelere yer vererek insana diğer alanlarda olduğu gibi bu alanda da onun rehber olması amacıyla gönderilmiştir.

Kur'an Allah-insan, insan-insan ve insan-çevre ilişkileri ile ilgili olarak içerdiği bilgiler yanında genel olarak içerisinde düşünüp dersler çıkaracağı ilkeleri içeren kıssalar nakleder. Bu kıssalarda yer alan tarihsel örnek olaylar, farklı zaman ve sosyal olaylara ilişkin olsa da dayanışma ve bütünleşmeye dair ilkeleri edinmeye yönelik ilahî hedefleri değişmezdir.

Kur'an-ı Kerim'in ayetlerinde bulunan kıraat vecihlerinin bir kısmı anlam bakımından farklılıkları da içinde barındırır. Bu farklı anlamlar tefsirde anlamın zenginleşmesine ve onlardan çıkarılan hükümlerde ümmetin rahmetine vesile olacak şekilde çeşitlenmeye imkân tanımaktadır. Bunlardan dayanışma ve bütünleşme ilkelerinin kendilerinde bulunduğu ayetlere ilişkin olanlar da bu nedenle önem arz etmektedir. Bu çalışmada ilgili ayetler tespit edildikten sonra farklı kıraat vecihlerinde mevzubahis ilkelere anlam bakımından katılan zenginliklere dikkat çekilecektir. Bu

* Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, omeroz@erciyes.edu.tr

çalışma daha kapsamlı bir anlam alanı taşıyan bakışa açısıyla önem arz etmektedir.

Kur'an evrensel bir nitelik taşıyan sosyolojik vurgusuyla birçok toplum, millet, peygamberler ve toplum önderlerinin yaşantılarını örnek olaylar halinde ve kendi üslubuyla aktarmaktadır. Bu aktarımın yer aldığı ayetlerde toplumların tarihsel süreci içerisinde şekillenen dayanışma ve bütünleşme ilkeleri işlenmektedir. Bunlar olayların yaşandığı zaman ve mekânda gerçekleşse de onlarla sınırlandırılmayan evrensel ilkeleri içeren vurgular şeklinde yer almaktadır. Bunlar ayetlerdeki anlam farklılıkları içeren kıraat vecihlerinde detaylı evrensel vurgular olarak saklı durmaktadır.

Bu çalışmanın amacı bahsi geçen ayetlerin farklı okunuşlarındaki dayanışma ve bütünleşme ilkelerine ilişkin ince anlamları imkân ölçüsünde ortaya koymaktır. Bu şekilde, ilgilenenlerin Kur'an rehberliğinde sosyal bütünleşme ve seçkin bir ümmet olma sürecine katkı sağlayacak daha zengin bir anlam dünyası ile buluşması sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kıraat, Dayanışma, Bütünleşme, Kur'an, Anlam.

ABSTRACT

Humans come to the forefront as being the most intelligent and willful being among other living things. In addition, the distinguishing feature of man is that he is a social being. According to Ibn Khaldun, people's collective life is a result of Allah's will. The realization of this will has given man the responsibility of living as a group and reconstructing the earth as a caliph. It will be easier for him to fulfill this responsibility by realizing solidarity and integration with other members of the society in which he lives. There are general principles of solidarity and integration. The Qur'an, the last divine book, was sent to man to be his guide in this field, as in other fields, by giving place to these principles.

In addition to the information it contains about Allah-human, human-human and human-environment relations, the Qur'an conveys stories that contain principles that he can think about and learn from. Even though the historical case studies in these stories are related to different times and social events,

their divine aim to acquire principles of solidarity and integration is unchanging.

Some of the qiraat aspects in the verses of the Qur'an also contain differences in terms of meaning. These different meanings allow the enrichment of the meaning in tafseer and the diversification of the decrees derived from them in a way that will conduce to the mercy of the ummah. For this reason, the ones related to the verses in which the principles of solidarity and integration are found are also important. In this study, after the relevant verses are determined, attention will be drawn to the richness that contributes to the aforementioned firsts in terms of meaning in different aspects of recitation. This study is important from a perspective that has a more comprehensive meaning.

The Qur'an, with its universal sociological emphasis, narrates the lives of many societies, nations, prophets and community leaders as exemplary events and in its own style. In the verses in which this transfer takes place, the principles of solidarity and integration shaped in the historical process of societies are handled. Although these occur in the time and place of the events, they take place in the form of emphases that include universal principles that are not limited to them. These are hidden as detailed universal emphases in the aspects of recitation that contain differences in meaning in the verses.

The aim of this study is to reveal the subtle meanings of the principles of solidarity and integration in the different readings of the aforementioned verses as much as possible. In this way, it will be ensured that those who are interested meet with a richer world of meaning that will contribute to the process of social integration and becoming an elite ummah under the guidance of the Qur'an.

Key Words: Qiraat, Solidarity, Integration, Qur'an, Meaning.

SÜNNET AÇISINDAN EĞLENCE KÜLTÜRÜMÜZDE MUSİKİ VE FOLKLOR

Recep TUZCU*

Toplum kimliğinin korunması varlığının devamı için milli eğlence kültürünü ifade eden musiki ve folklorumuzu yaşamak ve yaşatmak şarttır. Toplumların kimlik bozulmalarında taklid hastalığının verdiği zararları anlamak için Hz. Peygamber'in sünnetini iyi anlamak gerekmektedir. Hz. Peygamber toplumunu dönüştürürken folklor ve eğlence kültürü konusunda da uymamız gereken bazı ilkeleri koymuştur. Her milletin kendine has bir folklorü ve müsiki anlayışı vardır. Müslüman Türk toplumunun sünnetki ilkelere uygun şekilde milli eğlence kültürünü devam ettirmesi önemlidir. Eğlencenin vazgeçilmez unsuru musiki ve folklorik oyunlardır. Toplumların kültür hayatında musikînin önemli bir yeri olduğunda şüphe yoktur. Şölenlerde ve düğünlerde musiki eşliğinde yapılan ritmik hareketlerin, oyunların çok uzun bir tarihi geçmişi vardır. Bunun yanında İnsanın yaşadığı coğrafyanın, üzerinde bıraktığı etkinin, hayat tarzının, musikinin folklorun şekillenmesinde büyük tesiri vardır. Hadislerde Hz. Peygamber'in değişik vesilelerle düğün bayram gibi oyunlara ve musikiye izin verdiği hatta kendisinin de dinlediği ve seyrettiği rivayet edilmektedir. Def çalıp oyun oynanması Arap kültüründe kadınlara ait bir uygulama iken Habeşlilerin grup dans ve kama, kısa mızraklarla oyun gösterisinde erkeklerin icra ettiğini ve Hz. Peygamber'in eşi Hz. Ayşe ile birlikte izlediği nakledilmektedir. Ayrıca evinde bayram sabahı şarkı söyleyen kızları Hz. Aişe'nin dizine başını koymuş halde Hz. Peygamber'in dinlediği haber verilmektedir. Bu durum sünnetin harama düşmeden farklı kültürlerle ait eğlence kültürüne, özel günlerde, evde, toplu mekânlarda kutlama havası için izin verdiği anlaşılmaktadır. Müslüman toplumlarında milli kültürleri

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Hadis Ana Bilim Dalı, recep.tuzcu@selcuk.edu.tr

doğrultusunda musiki ve folklorun yaşanması ve gelişmesi sünnete uygun eğlence kültürünün devamı açısından önemlidir. Anadolu'da Müslüman Türk toplumu olarak batı ile doğu arasında farklı kültürlere ait zengin bir eğlence kültürüne sahibiz. Bu kültürel mirası kendi harsımızın genlerine uygun devam ettirmek millet olarak varlığımızın devamı açısından da önemlidir.

EFFICACY OF INJECTABLE BIOMATERIALS OVER CONVENTIONAL SURGERIES TO TREAT LUMBAR SPONDYLOLYSIS IN WEIGHT LIFTERS

Rimsha SIDDIQUI*

Lumbar spondylolysis is a pars interarticularis risk factor especially found among athletes not only involved in weight-lifting but other contact sports as well. Computer-assisted minimally invasive spine surgery (CAMISS), pedicle screw hook system, V-rod technique, electro acupuncture, low level laser therapy, flexion and extension exercises, and thoracolumbosacral immediate bracing are few among many conventional operative, and non-invasive prevailing means of treatments that contribute in lowering back pain, and improving functional disabilities. Non-invasive therapeutic intervention such as low-intensity pulsed ultrasound (LIPUS) followed by flexion and extension exercises and bracing are quite effective only in case of early stage fracture providing the possibilities of bone union. Moreover, surgical solutions such as pedicle screw fixation, assist in case of disk degeneration, restore functional impairments. However, several limitations have been reported while returning to work including self-rated recovery status, avoid further contact sports, followed by a series of training sessions. Bone adhesives, on the other hand, are a revolutionizing concept of tissue engineering and are a more effective way of treatment for hard tissue injuries. Injectable bone grafts are appealing for orthopedic surgeons due to enhanced stabilization, reduced bone healing time, and lower infection rates. These biocompatible and biodegradable grafts composed of stem cells extracted from bone marrow or fat cells have capability to grow into

---

* Hamdard University, Faculty of Engineering Science and Technology, rimsha.siddiqui@hamdard.edu

specialized cells when injected into the graft side. These emerging non-invasive surgeries eliminate the chance of post-operative pain and reconstructive surgeries. This study will contrast a significant difference in treating the stress fracture of the pars defect through conventional therapeutic methods and tissue regeneration in terms of post-treated lumbar range of motion.

CELAL YENİÇERİ VE İSLAM'IN DAYANIŞMA-PAYLAŞMA MEDENİYETİ ADLI ESERİ

Said Nuri AKGÜNDÜZ*

Celal Yeniçeri (1943-2021), yazdığı eserler ve yetiştirdiği öğrencilerle iz bırakmış bir âlimdir. İslam Hukuku, İslam İktisadı, Siyer ve Tefsir başta olmak üzere çok yönlü çalışmalara imza atan, eserlerinde dini bilginin ve hükümlerin günümüze taşınması üzerine fikirler üreten Yeniçeri'nin hayatının son dönemlerinde telif ettiği eserlerden biri de İslam'ın Dayanışma-Paylaşma Medeniyeti'dir. Yirmi bir bölüm ve sekiz yüz küsur sayfalık bu hacimli kitabında yazar, infak, zekât, sadaka, fitre, kurban gibi klasik fıkıh eserlerinde kendine yer bulan konuların yanı sıra; tu'me, maun, hasat gibi terimler üzerine de eğilmektedir. Diğer taraftan müellif, iktisadi kurumlar ve çalışma hayatı ile ilgili de geniş bilgilere ve değerlendirmelere yer veren bu eseri ile İslam Medeniyetinin birçok yönünü şümulü bir bakış açısıyla okuyucuya sunmaktadır. Yeniçeri'nin daha ziyade İslam İktisadı ile ilgili önceki eserlerindeki bilgilerin ve birikimin de üzerine inşa ettiği ve İslam Medeniyetinin kurumlarının günümüze taşınmasına yönelik değerlendirmelerine ve tekliflerine yer verdiği bu kitabının ilim dünyasında hak ettiği yeri alması gerektiğini düşünmekteyiz. Tebliğimizin amacı; uzun yıllar ilahiyat alanında emek vermiş olan Celal Yeniçeri'nin temel kaynaklara dayanarak telif ettiği çalışmalarına yakından bir bakış yapmak, bu eseri özelinde de İslam'ın siyer, tarih ve fıkıh kitaplarında çeşitli yönleri işlenmiş kurum ve kavramlarına dair bu kapsamlı değerlendirmeleri hakkında bilgi

---

* Doç. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Hukuku Anabilim Dalı, saidnuriakgunduz@ibu.edu.tr

sunmaktır. Ayrıca, mezkûr kitabını merkeze alarak, müellifin kendine has yazım ve üslup özelliklerini de inceleyeceğiz. Eserde ele alınan konuların her birine değinmek tebliğimizin sınırlarına sığamayacağından bazı örnek konular üzerinden müellifin yaklaşımlarını yansıtmaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: İslam Medeniyeti, Celal Yeniçeri, Dayanışma, Paylaşma, Çalışma.

PUSLU KITALAR ATLASI'NDA EYLEMSİZLİK

Sena KÜÇÜK*

Hareket/eylem varoluşun temel ilkesidir. Kâinat bir ritim içinde eylem hâindedir. İnsan da bu eylemselliğin önemli bir parçasıdır. Eylemsizlik yaratılışın özüne aykırıdır. İnsanın hayattaki temel eylemi yaratılışının anlamını arama yönündedir. Bu arayış, yolculuk izleğiyle bütünlenir. *Puslu Kitalar Atlası*'nda yolculuk temel izlektir. Bu ise eylem hâlinde olmayı gerektirir.

Bildiri, İhsan Oktay Anar'ın postmodern anlatısı *Puslu Kitalar Atlası*'nda eylemselliği irdelemeyi amaçlamakta; metin çözümlemesi ve bulguların değerlendirilmesi yöntemine dayanmaktadır.

Puslu Kitalar Atlası, bilinçli olarak ya da farkında olmaksızın, hayatına bir anlamsal doku örmek isteyen çeşitli tiplerin kaynaşma alanı olarak kurgulanmıştır. Deniz yolculukları, seferler, savaşlar, gizemli dünyalarda yaşanan olaylar anlatıya birçok kahraman kazandırmıştır. Bunlar içinde en dikkate değer olanı Uzun İhsan Efendi'dir. O, bir dünya atlası hazırlamak istemekte, ama bu amacına tam bir eylemsizlik içinde ulaşmayı beklemektedir. Uzun yolculukları göze alamayıp, gerçekliği rüyalar âlemiyle açılma yolunu seçer.

Uzun İhsan Efendi'nin anlatıdaki uzantısı ve tamamlayıcısı Bünyamin'dir. Uzun İhsan Efendi, kendisinin korktuğu hayat gerçeğiyle oğlunun yüzleşmesine engel olmaz. Tersine, maceranın ibadet olduğunu söyleyerek onu bu yönde teşvik eder. Çünkü insan dünyada “şahit” olarak

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, orcid.org/0000-0002-4345-7049, senayaman@selcuk.edu.tr

bulunmaktadır ve şahit olmanın yolu dünyayı tanımaktan, dolayısıyla eylemden geçer.

Varoluşu anlamlandıracak bilgiye sahip olmak dünyada eylem içinde olmayı ve bu da zorlu bir mücadeleyi gerektirir. Nitekim Bünyamin, çıktığı arayış yolculuğunda, karşısında Ebrehe'yi bulur. Güç ve bilgelik çatışması ekseninde varlık sorunsalına ışık tutan anlatıda eylemsellik varoluşun temel yasası olarak belirir.

Anahtar Kelimeler: *Puslu Kıtalar Atlası*, Eylemsellik, Yolculuk, Arayış.

SPORTS AND EDUCATION IN PAKISTAN

Shakeela KHURRAM*

Sports and Education both are playing an essential part in the development of the children's motor skills and enhanced information. This combination also helps individuals to maintain a balance in their co-curricular and educational activities. It boosts their positive attitude. Study will discuss that sports are important for physical fitness while learning a new skill adding to the well-being of children. While in terms of education, multiple activities are associated with the core aim to build mental strength along with human attitude.

This study will tell that why Pakistan is lacking behind in their educational system and sports. Here will also be discussed about lack of opportunities, awareness, facilities, career growth, outdated curriculum and degrees offered by the professional universities. Furthermore, individuals are not able to afford the fees of the universities. Also, the mentors and specialists also lack the basic training to guide the young minds that are contributing to the problem.

The religious rationale of the study is engorgement of basic knowledge of education and sports in-depth exploration and awareness and causes of professionals and experts who prefer to move abroad due to the gap between the theoretical teachings and actual participation in sports at universities. The target population will be Pakistani private Universities' students and teachers. It will be descriptive research. Moreover, the effectiveness and obstacles will be identified in pursuing of education and sports. Both qualitative and quantitative approaches will be utilized. Data will be collected through questionnaires and semi-structured interviews with more than 10 randomly selected private university students and teachers from Karachi (Sindh, Pakistan). In addition, a number of

---

* Lecturer, Hamdard University Faculty of Social Sciences and Humanities, Shakeela.khurram@hamdard.edu.pk.

constraints which they encounter in their persuading of education and sports, relating to time, finance and workload will also be discussed. The main aim of this paper is to discuss the possibilities, analysis of the current situation of Pakistan's sport and Education sector and as an educational advocate; Study will be discussing the future possibilities of the opportunities related to education and sports in Pakistan as a Muslim country.

HZ. PEYGAMBER'İN YARIŞ DEVESİ ADBA VE AKİBETİ ÜZERİNE -AHLAKİ DEĞERLER VE SPOR ETİĞİ AÇISINDAN BİR YORUMLAMA DENEMESİ-

Tahsin KOÇYİĞİT*

İslam tarihi ve Hadis literatüründe Hz. Peygamber'in Adbâ adında bir yarış devesinden söz edilir. Bu bildiride, önce eğitilmiş ve tecrübeli bir deve olduğu anlaşılan Adbâ'nın Medine'ye getirilişi ve Hz. Peygamber ile birlikte yer aldığı bazı rivayetlere ve olaylara temas edilecektir. Ardından Adbâ'nın genç ve semiz bir deve iken hiçbir yarışta ve seferde geri kalmadığı, ancak yaşlanınca bir bedevî tarafından Medine'ye getirilen genç bir yük devesine mağlup olduğuna temas edilecektir. Son olarak da Hz. Peygamber'in yarış devesinin ilk ve son kez mağlubiyetinin ashâba çok ağır gelmesi üzerine Hz. Peygamber'in söylediği, "Allah'ın kanunudur! Dünyada yükselen hiçbir şey yoktur ki Allah onu aşağı indirmesin" hadisi -farklı versiyonları ile- ahlâkî değerler ve spor etiği açısından yorumlanmaya çalışılacaktır.

---

* Doç. Dr., Ege Üniversitesi, Birgivi İslâmî İlimler Fakültesi, İslam Tarihi Öğretim Üyesi, İzmir, tahsin.kocyyigit@ege.edu.tr, kocyyigit@gmail.com

SATRANÇ OYUNUNA FIKHİ BAKIŞ

Tuba Hacer KORKMAZ*

Çok kozmopolit bir toplum olan Irak'a yolculuk edenlerin, oradaki halktan görüp modelleyerek, Müslümanların erken dönemde tanıştığı anlaşılan satrancın aslen savaş taktiklerinin teorik düzlemde uygulanması amacıyla ortaya çıkmış bir oyun olduğu kaynaklarda kaydedilmiştir. Kare bir zeminde rakip tarafları temsil eden çeşitli taşlarla oynanan bu eski oyun, tarih içinde farklı şekillerde icra edilmiştir. Farklı varyantları olan ve belli başlı varlıkları temsil/karakterize eden satrancın taşları sebebiyle zaman ve toplumlara göre farklılık gösteren çağrışımları olmuştur. Dolayısıyla bu çağrışımlara göre oyun hakkındaki yargının çeşitlilik arzettiği söylenebilir. Önde gelen sahabelerin hayatta olduğu bir zaman diliminden itibaren Müslümanların tanıştığı anlaşılan satranç oyunu hakkında sahabe kavilleri ve sıhhatleri tartışmalı olan hadisler mevcuttur. Öte yandan hadis külliyyamızda "nerd/zar" kullanımından nehyeden hadisler sabit olup, bu yasağın zar atmakla oynanan tüm oyunlar için geçerli olduğu sahabe ve diğer nesillerden pek çok alim tarafından anlaşılmış ve aktarılmıştır. Konu hakkındaki nebevi naslara istinaden fıkıh kitaplarında bu oyunlar kapsamında satranç da yasaklanan oyunlar arasında yer almıştır. Zira zarla oynanan oyunlar bir nevi meysir/kumar olarak görülmüş, kumar ve kumara vesile olan şeylerin fikhî hükmünün sakıncalı olduğu çok sayıdaki fıkıh kitabında zikredilmiştir. Kumar ise nasıl sonuçlanacağı önceden belli olmayan bir işin öngörülen sonucu üzerinde bahse girmek ve isabet edilip edilememesine göre bahsi kazanmak ya da kaybetmek olarak tanımlanmıştır. Ancak bazı fakihler hakkında cüz'î/tafsili delil olmayan eşyanın hükmünün mübahlık olduğu, aksi ispat olmadıkça da bu aslî hükmün kaim olacağı şeklinde beyanları vardır. Keza sakıncanın, satranç ve zarla oynanan diğer oyunların doğrudan

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Üniversitesi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, thkorkmaz@fsm.edu.tr

kendisinde olmayıp, oynayanların hal ve hareketleriyle alakalı olduğu için aslında bunların bağımsız değeriendirilmesi gerektiği kanaati de taşınmaktadır. Bu çalışma satranç ve zarla oynanan diğer oyunlar hakkındaki fikhî tartışmaları değeriendirmeyi hedeflemektedir.

ROLES OF SPORTS IN ADVANCING SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS FROM HIGHER EDUCATION PERSPECTIVE

Zulkifli HASAN*

Sport is an important enabler of sustainable development. Sport contributes to promotion of peace, tolerance and respect, empowerment of women and of young people, individuals and communities as well as to health, education and social inclusion objectives. In the context of Higher Education, students gain knowledge not only from classrooms but also through non-formal student life such as recreation, intellectual, social, educational, arts and culture including sports. Considering the rise of mental health issues amongst students, sports are also becoming more important and significant. Sport can be a powerful tool for mitigating mental health problems as well as social integration, inclusion and even national unity. Sports play their own unique roles to continue to assist the university in the work towards realizing the Sustainable Development Goals (SDG). This paper attempts to highlight and share the International Islamic University Malaysia's (IIUM) initiatives and experiences in promoting sports as an effective mechanism to promote and implement the SDG. On top of normal and competitive sports, IIUM introduces and promotes alternative or complementary sports namely the indigenous games and the traditional games. Unlike normal sports which are competitive in nature, cultural, indigenous, and traditional related games are not only unique but also inclusive and have strong potential to build strong community and promoting unity. Looking at the overall roles of

---

* Dr., Deputy Rector (Student Development and Community Engagement), International Islamic University Malaysia.

sports and in line with the Sport for Development and Peace and the 2030 Agenda for Sustainable Development, this paper calls for coherent and holistic sport policy and strategy to support SDG in Higher Education.

Keywords: Sports, SDG, Higher Education and Indigenous Games.

أمثلة من صور التضامن في الإسلام

Abdulkhkim Thabit Mohammed REFAAN*

يعتبر التضامن الاجتماعي في الإسلام واحداً من أهم الأساسات التي يبنى عليها المجتمع المسلم والتي بسببه يتحقق للمجتمع قوته وسعادته ويضمن بقاءه سعيداً متماسكاً متوحداً آمناً. والتضامن مفهوم واسع وله استخدامات عدة ومن معاني التضامن: الانضمام أي ضم ذمة إلى ذمة أخرى لتتقوى كل واحدة بالأخرى ولتحصل القوة بها بهذا الضم، ولتبسيط المعنى فإنه يتعين على كل فرد قادر في المجتمع عون الفرد المحتاج ليضمن له الحياة الكريمة وتوفير الاحتياجات الأساسية في الحد الأدنى، ويكون ذلك لكل أفراد المجتمع دون تفرقة. فلا يعني التضامن الشعور بتعاطف أفراد نحو أفراد فحسب والوقوف عند ذلك، بل يجب مصاحبته بالأفعال الإيجابية التي تظهر التضامن الحقيقي والفعلي على الأرض، ويكون له الأثر الملموس. والتضامن عموماً ينقسم إلى قسمين: تضامن مادي، وتضامن معنوي، فالتضامن المادي هو الدعم المادي بالأموال لكي يصل المحتاج الى حد الكفاية ويخرج من

* Öğr. Gör., Selçuk Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, alhkeem6@hotmail.com

حالة العوز والفقر، أو حتى يصل إلى حد الغنى كما روي عن سيدنا علي بن أبي طالب كرم الله وجهه حين قال: إن الله فرض على الأغنياء في أموالهم بقدر ما يكفي فقراءهم، وكما روي أيضاً عن سيدنا عمر بن الخطاب رضي الله عنه حين قال: إذا أعطيتهم فأغنوا. أما التضامن المعنوي فيكون في صور أخرى كثيرة، لأن احتياجات الأفراد لا تقتصر فقط على الاحتياجات المادية، ولكنها تتضمن صوراً أخرى مثل: المواساة في الأحزان، اظهار المحبة والود، النصح الدائم، الصداقة والأخوة، التعليم، وغير ذلك من صور العطاء المعنوي. والإسلام عمل على إيجاد وسائل عديدة لتحقيق التضامن بين افراد المجتمع المسلم من ذلك على سبيل

المثال لا الحصر: الأوقاف الإسلامية، والصدقات الجارية، والكفارات، والديات، وعتق الرقاب، وغير ذلك. وتعتبر الزكاة التي هي أحد أركان الإسلام أبرز وسيلة من وسائل التضامن والتكافل بين المسلمين، حتى أن كثيراً من علماء المسلمين وصفوا الزكاة بأنها مؤسسة الضمان الاجتماعي منذ صدر الاسلام، وذلك لإلزاميتها اغنياء المسلمين بدفع جزء من اموالهم لفقراء المسلمين. والأمثلة كثيرة منذ صدر الإسلام الى يومنا هذا، والتي تعطينا صورة واضحة على تضامن المسلمين مع بعضهم ابتداءً بدار الارقم، والمؤاخاة بين المهاجرين والانصار، وأوقاف الخليفة عثمان بن عفان رضي الله عنه، والأوقاف التي تابعت في الخلافة الراشدة وما تبعها من خلافت أموية، وعباسية، وسلجوقيه، وعثمانية، وصولاً لعصرنا الحديث كالمؤسسات الخيرية الكبرى .

الكلمات المفتاحية: التضامن - التكافل - المجتمع - الأوقاف الإسلامية

SEMPOZYUM GÖRSELLERİ

**KONYA
2021**

5. İSLAMİ DAYANIŞMA OYUNLARI
5th ISLAMIC SOLIDARITY GAMES

**ULUSLARARASI
İSLAMÎ DAYANIŞMA OYUNLARI
SEMPOZYUMU**

INTERNATIONAL
ISLAMIC SOLIDARITY GAMES
SYMPOSIUM

المؤتمر العالمي للعباب التضامن الإسلامي

**12-13 Ağustos 2022
KONYA**

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI

Kimyalarında

isgs.selcuk.edu.tr

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
İSLAMİ İLİMLER FAKÜLTESİ

İSTANBUL MEDENİYET
ÜNİVERSİTESİ

SABANCI ÜNİVERSİTESİ

KONYA
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

İSTANBUL İSLAMİ İLİMLER FAKÜLTESİ

İSTANBUL İSLAMİ İLİMLER FAKÜLTESİ

Sempozyum Afîşi

Açılış Oturumundan Kareler

Açılış Oturumu Salondan Genel Bir Görünüş

Diyaret İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Erbaş'ın Açılış Konferansı

Selçuk Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Metin Aksoy'un Açılış Konuşması

IRCICA Genel Direktörü Prof. Dr. Mahmut Erol Kılıç'ın Açılış Konuşması

Hediye Takdimi

Oturumlardan Kareler

Oturumlardan Kareler

Kapanış Fotoğrafları

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI

Himayelerinde

isgs.selcuk.edu.tr

